

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen: v upravnistvu prejeman:

celo leto K 24—	celo leto K 22—
pol leta „ 12—	pol leta „ 11—
četrt leta „ 6—	četrt leta „ 5-50
na mesec „ 2—	na mesec „ 1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaifove ulice št. 5, (I. nadstropje levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvzemši nedelje in praznike.

Inserati veljajo: peterostopna petit vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	za Nemčijo:
celo leto K 25—	celo leto K 28—
pol leta „ 13—	pol leta „ 11—
četrt leta „ 6-50	četrt leta „ 5-50
na mesec „ 2-30	na mesec „ 1-90

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znakma.

Upravnistvo: Knaifove ulice 5 (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Deželni zbor kranjski.

Seja dne 16. prosinca.

Deželni glavar otvori sejo ob 11. uri 5 minut.

K besedi se oglasi v formalnem oziru poslanec dr. Triller v zadevi svojega nujnega predloga zaradi regulacije učiteljskih plač, ki tudi v današnji seji ni prišel na dnevni red, dasiravno se je stvar že obravnavala v odseku. Ni mu za formo, kako se izvrši, temveč edino le stvar samo, ki je gotovo v rokah S. L. S. in se brez njenega privoljenja ne da izvesti. Narodno - napredna stranka stvari ne bo opustila iz vidika, dokler se popolnoma ne uredi. Gospod deželni glavar naj pojasni, zakaj odsekovo poročilo ni prišlo na dnevni red, in kdaj pride.

Dr. Krek kot poročevalec pojasni, da ima on poročilo v tej stvari, da pa je zapisnikar finančnega odseka najbrž pozabil zabeležiti sklep, in tako glavar ni dobil obvestila ter ni mogel postaviti stvari na dnevni red.

Deželni glavar pripominja, da je postopal popolnoma pravilno, kajti od odseka ni dobil nikakega poročila. Sicer pa je bil predlog tudi drugače formuliran, kakor drugi nujni predlogi, v katerih je bila zahteva, da odseki poročajo tekom 24 ali 48 ur, dočim je ta predlog zahteval poročilo tekom tega zasedanja, ki se ne konča z današnjo sejo.

Dr. Žitnik predlaga, da se stvar reši še danes, dasiravno ni na dnevnem redu. (Dr. Šusteršiču ta predlog ni bil všeč.)

Zapisnik zadnje seje se prečita in brez ugovora odobri.

Poslanec Lenarčič se je oprostil vsled nujnih poslov.

Deželni glavar naznani, da se je v prejšnji seji pozabil glasovati o dveh resolucijah, in sicer o resoluciji, ki zahteva od države pomoči v svrhu saniranja deželnih finan in pa o resoluciji poslance Vilfana na ustanovitev nadsodišča v Ljubljani za Kranjsko ter slovenski del Štajerskega in Koroškega, da ustanovitev pa razdelitev graškega nadsodišča v slovenski in nemški oddelek.

Resoluciji se sprejmeta, prva soglasno, druga pa s slovenskimi glasovi.

Deželna pridobinska komisija.

Dr. Šusteršič opozarja, da je treba ustanoviti volilni modus. V

tem pogledu daje navodila § 19. državnega zakona z dne 27. oktobra 1896, ki pravi, da naj se pri volitvi ozira po možnosti na štiri davčne razrede.

Izvoljeni so bili kot člani komisije: Anton Kobi v Borovnici, Alojzij Pavlin v Podbrezju in Anton Belec v St. Vidu nad Ljubljano; za namestnika pa: France Demšar s Črešnjice in Karel Polak iz Ljubljane.

Deželna prizivna dohodninska komisija.

Dr. Šusteršič pripominja, da je dosedaj volila vsaka kurija dva člana v to komisijo, plenum zbornice pa dva člana. To se bo moralo v bodoče izpremeniti, kajti če bi kurije volile po dva zastopnika, potem ne ostane za plenum nič, ker je k starim kurijam prišla nova, splošna in deželni zbor voli samo 8 članov. V prihodnje bo S. L. S. predlagala, da se volilni modus spremeni v toliko, da bo volila vsaka kurija le enega člana, plenum pa štiri. Danes naj se voli po starem načinu, kakor leta 1905. — Sprejeto.

Iz veleposestva je bil izvoljen baron Wurzbach, namestnikom pa baron Born; mestna kurija je volila samo namestnika: Josipa Turka; kmečka kurija: kanonika Andreja Kalana, namestnika pa Janeza Kuralta v Mavčičah; cela zbornica je volila Alojzija Košarka z Grosupljega in Janeza Dimnika iz Jarša.

Reorganizacija deželnih uradov.

Poročevalec dr. Šusteršič izvaja: Namen deželnih uradov je služiti ljudstvu, zato se mora skrbeti za to, da bodo deželni uradi v najpopolnejši meri zadoščevali svoje dolžnosti. Ako se uradnikom, ki bodo vestno izpolnjevali svoje dolžnosti, zvišajo plače, bodo seveda uradniki dražji, ali cenejši bodo zato, ker bodo vestno vršili svoje dolžnosti in dosegali svoj smoter. Deželni uradi stanejo sedaj deželo 80.000 K, potem pa bodo stali 185.000 K, cziroma okroglo 200.000 K. Reorganizacija uradov se mora izvršiti, kajti ljudstvo zahteva več, nego samo lepe besede, zahteva rednega in dobrega dela.

Reforme, katere predlaga odsek, obsegajo tri stvari: 1. izpremembo pravilnika deželnega odbora, 2. izpremembo službene pragmatike in 3. reorganizacijo deželnih uradov v ožjem smislu.

Najnujnejše je potrebna izprememba pravilnika deželnega odbora, ki naj bi razbremenila deželni odbor raznih nepotrebnih formalnosti. Sedanji pravilnik je še iz leta 1863., je torej popolnoma zastareli in ga je treba prilagoditi današnjim razmeram. Najnujnejša je izprememba § 9., ki določa, da mora deželni glavar podpisati vsak papir, ki gre iz deželnega odbora. To je nepotrebno. Glavar naj podpisuje samo najvažnejše stvari, druge stvari naj podpisuje referent ali kak uradnik. Pri raznih opravilih je kolegialno obravnavanje zadev nepotrebno in tudi cirkulacija. S tem se izgubi mnogo časa. Take stvari naj rešuje vsak odbornik sam v svojem delokrogu. § 20. je zelo nejasen, kajti ne določuje natančno, kako naj postopa glavar ali njegov namestnik pri glasovanju, ali naj se ga udeležuje vedno brez razločka, ali pa naj glasuje le tedaj, kadar je na obeh straneh enako število glasov. Ta določba se izpremeni tako, da glavar oziroma njegov namestnik edino le dirimira v slučaju enakega števila glasov.

V službeni pragmatiki naj se predvsem izpremeni dve točki. Prva je način razpisovanja služb. Dosedaj je veljalo, da se je morala razpisati vsaka tudi najmanjša služba v uradnem listu. Spremeni naj se to v toliko, da se prepusti deželnemu odboru samemu, da določi način razpisa, ali jo razpiše v listih, ali pa se omeji na interni razpis. S tem se prihrani marsikateremu posilu stroški prošnje, ker ga razpis v listih ne bo zapeljal, da bi prošil za službo, katere gotovo ne dobi, ker jo dobi že kak deželni nastavljenec. Črta naj se v drugi vrsti določba § 32., kateri določa, da sme deželni odbor le tedaj sklepati o personalnih zadevah, če so navzoči vsi odborniki, kajti večkrat se mora sklepati o kaki nujni zadevi, kar bi pa bilo nemogoče, ako je kak odbornik zadržan udeležiti se seje.

Reorganizacija deželnih uradov naj se izvrši po sledečih načelih. Osobje se razdeli po gotovih departementih. Deželni glavar mora imeti svoj prezidijalni urad, kateremu je na čelu ravnatelj deželnih uradov. Vsak deželni odbornik (referent) imej svoj departement, kateremu je na čelu konceptni uradnik. Tem departementom so pridružene poleg konceptnih tudi pisarniške moči. Vsak deželni odbornik imej za koncept in manipulacijo svoj urad, kajti

sicer se ne more zahtevati od deželnega odbornika odgovornosti za njegovo delo, kar pa mora biti in je nemogoče, ako nima dodeljenega aparata, ki točno deluje. Ustanove se tudi posebni strokovni departementi, kakor stavbni itd. Popolnoma nov je deželno-kulturni urad.

Službeni prejemki deželnih uradnikov in uslužbencev so se že s sklepom deželnega zbora z dne 28. septembra 1898 uredili tako, da odgovarjajo onim državnim uradnikom in uslužbencev. Vsekako je treba gledati na to, da imamo najboljši moči, a te je treba tudi dobro plačati, ne pa da bi sprejemali ljudi, ki iz raznih vzrokov ne morejo do državne službe. Status se mora urediti tako, da bo avanzma v deželni službi boljši, kakor v državni, da bomo potem imeli zadovoljne uradnike.

Službena doba se določi na 35 let. Vendar pa velja za sluge določba, da se ne sprejmejo v deželno službo pred 25. letom.

Aktivitetna doklada bodi enaka kakor ona državnih uradnikov, pa z razliko, da se izplačuje v trimesečnih obrokih, četrtletno, koncem januarja, aprila, julija in oktobra, da dobi tako značaj stanarine. To bo gotovo boljše nego v državni službi.

Za tajništvo je treba več konceptnih moči. Sprejeti pa je treba tudi nekatere strokovne moči.

Osobito je treba namestiti zdravnika kot deželnega zdravstvenega nadzornika, ki bo imel referat v vseh zdravstvenih zadevah, ki spadajo v delokrog deželnih dobredelnih zavodov in zdravstvenih okrožij.

Namestiti je treba vsaj enega finančnega jurista kot strokovnjaka, zato pa je nepotreben deželni knjigovodja, katerega posel se pridedi finančnemu juristu, ki bo obenem šef finančnega departementa.

Pomnoži se status deželnega stavbinskega urada. Treba je 20 novih inženirjev in 4 praktikantov.

V deželnem kulturnem uradu je treba 4 teoretično izobraženih in dveh upravnih uradnikov.

V deželni bolnici je treba pomnožiti število primarijev in sekundarijev. Sedaj so 4 primariji in en časasen, 4 sekundariji in 3 asistenti. Treba je pa 5 primarijev poleg časasnega, 8 sekundarijev in dva asistenti. Nekateri primariji imajo posebne doklade. Tega ne moremo odpraviti, pač pa se določi, da v bodoče brezpogojno odpade podelitev takih

doklad. Primarijev ni mogoče uvrstiti v kak plačilen razred. Višje plače se jim ne more dati, v nizke plačilni razred se jih pa nemore uvrstiti. Torej niso uvrščeni v nikak plačilni razred se jih pa ne more uvrstiti primarijat temelj za privatno prakso. Znatno pa je zvišati plače sekundarijem.

Upravo bolnice je smatrati za ekspozituro deželnega knjigovodstva in torej ni treba posebnega urada, zato odpade mesto upravitelja ali nadupravitelja. Ustanovi se pa mesto deželnega ekonoma, ki bo upravljal gospodarske posle vseh deželnih poslopij itd.

Prosektore ni mogoče ustanoviti, ker je tu treba, da da tudi država svoj prispevek. Če bi se sistemizirala po deželi, potem bi država ne dala nikakega prispevka.

V blaznici sta sistemizirana dva ordinarija v IV. plačilnem razredu; vodja ima 1000 K funkcijske doklade.

Zdravnik in učitelj v prisilni delavnici se nista sprejela v status. Oddelek za korigende se reorganizuje tako, da bo obenem vzgojevališče za pokvarjeno mladino, ki se sedaj v tem zavodu bolj pokvari, kakor pa poboljša.

Iz reorganizacije je vzeta deželna kmetijska šola na Grmu. Odsek se tu ni mogel zediniti. Nekateri zahtevajo samo zimsko tečaj, drugo polovico leta naj bi pa učitelji delovali kot potovalni učitelji. Dokler se stvar definitivno ne reši, se določi uradništvu 20% draginjska doklada.

K vsem tem predlaganim izpremembam je odsek stavil primerne resolucije. Najvažnejša pa je prva, ki zahteva, da naj se sicer navedene nove službe sistemizirajo, a popolnijo naj se le tedaj, kadar bo resnična potreba za to. Deželnemu odboru se prepusti v tem popolnoma proste roke, ali kakor je to zaupanje veliko, tako ostra bo potem tudi kritika.

Deželni uradi.

Za uradništvo se določi 8 plačilnih razredov, ki odgovarjajo V. do XI. činovnemu razredu državnih uradnikov. II. plačilni razred stoji v sredi med V. in VI. činovnim razredom državnih uradnikov. Ustanove se sledeča uradniška mesta.

Deželno tajništvo: 1 ravnatelj deželnih uradov, 1 podravnatelj, 3 deželni svetniki, 4 tajniki 1. reda, 4 tajniki 2. reda, 4 komisariji, 3 koncipisti, 1 konceptni praktikant.

LISTEK.

Leposlovne knjige.

(Ivan Cankar: Za križem. — Zabavna knjižnica. — Knezova knjižnica. — Veli Jože).

Slovenci smo jako marljivi odjemalci nemških knjig in časopisov. Sicer imamo troje leposlovnih listov in tudi naša založništva izdajajo vse več knjig, toda leposlovni listi imajo malo naročnikov in še manj čitateljev, knjige pa redkokdo kupuje. Za nemške časopise in knjige izdajo Slovenci gotovo leto za letom stokrat več denarja kakor za slovenske.

Kaj je temu vzrok?

V prvi vrsti pač to, da imamo prav malo beletristike v ožjem pomenu te besede; malo knjig in spisov, ki bi jih človek čital za zabavo in kratkočasje. Za uživanje umotvorov je treba duševne dispozicije. Človek, ki ima svoje delo, ki ima skrb s svojim poklicem in z rodbino, ki se mora celo boriti za vsakdanji kruh, tak človek pač ni razpoložen, da bi se mogel pogledati v umotvore in imeti od čitanja duševno naslado.

S knjigo je istotako, kakor z gledališčem. Naj bodo prijatelji umetnosti še tako ogorčeni, dejstvo ostane

vendar, da od dela utrujen človek ne mara v gledališče gledati resnih iger, nego obiskuje kvečjemu zabavne predstave.

Velika večina naših pisateljev stremi za najvišjimi cilji umetnosti, beletristiko pa goje samo politični časopisi. In ker bodo ljudje vedno raje segali po beletristiki kakor po umotvorih, zato se tudi leposlovne knjige pri nas tako slabo prodajajo in imajo leposlovni listi tako malo odjemalcev in čitateljev, dočim politični časopisi prav zaradi listkov vse bolj prosperirajo. »Slovenec« so Sherlock Holmesove detektivne povesti pridobile več čitateljev, kakor vsi politični članki skupaj.

Leposlovne knjige, ki jih danes priporočamo slovenskemu občinstvu, spadajo vse v kategorijo literarnih umotvorov, med njimi je celo nekaj spisov trajne in resnične umetniške vrednosti.

Cankarjeva knjiga »Za križem«, kateri je risal Henrik Smrekar naslovno risho, obsega štirinajst deloma že objavljenih, deloma še neobjavljenih spisov. Pesniške vizije so to. Kompas Cankarjeve duše kaže vedno na bolest in že skupni naslov kaže, kakoga značaja so ti njegovi spisi. Refleksija je Cankarjevi duši zvesta družica in daje njegovi fantaziji peruti. Odkar je prišel Cankar v stik z delavstvom in je kolikor toliko spoznal krivice in konsekvence

sedanjega krutega socialnega stanja, se je v mnogih ozirih poglobil. Umetvanje vse človeške bede ga je navdalo z neskončno žalostjo, ki poraja v njem nove misli in nova čuvstva, katerim zna dati dovršenega umetniškega izraza. Njegova knjiga je krasna po vsebini in po svojem slogu.

Ravno tako pristno, v vsakem oziru prav Cankarjevo delo je povest »Novo življenje«, ki je izšla v letošnjem snopiču Knezove knjižnice, ki jo izdaja »Slovenska Matica«. Čudovito lepe in nežne so vse te povesti in pisane v nedosežnem jeziku. Toda človek se ne more ubraniti vtiska, da je vse to že slišal, da je Cankar zdaj na goslih zavrival, kar je bil že prej igral na klavirju.

Poleg Cankarjeve povesti »Novo življenje« obsega »Knezova knjižnica« še zanimivo študijo o Vatroslavu Jagiću, izpod peresa dr. Janka Šlebingerja in Cvetka Golarja povest »Dve nevesti«.

Golar je med mlajšimi pisatelji gotovo eden najbolj simpatičnih. Ni tako izrazita, tako markantna individualnost kakor Cankar, a ljubezniv in zelo prikupen novelist bogate fantazije in prijetnega pripovedovanja.

»Zabavna knjižnica«, ki jo je izdala »Slovenska Matica«, obsega troje novel Milana Pughja in dramo v štirih dejanjih »Amerikanci«, ki jo je spisala Zofka Kveder-Jelovšek.

Dokler ne pride gledališka igrna na oder, je čisto nemogoče, izreči o njej kako sodbo. »Amerikanci« so pri čitanju zanimivi in napravijo vtisk, da so resnično dramatično delo. Upamo, da pride igra kmalu na oder.

Milan Pughelj je vrstnik Golarjev in z njim v duševnem sorodstvu. V lepem, skrbno izpolnjenem jeziku pripoveduje ljubeznive dogodke, kakor Golar zna tudi Pughelj vse plastično naslikati, kakor Golar se vedno ozira ne samo na štimungo, ki je Cankarju vse, nego tudi na pravila pripovedovalne umetnosti. Tiste sugestivne sile, ki jo ima Cankar, pa ne premore ne Golar, ne Pughelj.

»Veli Jože« je v hrvaškem jeziku spisana povest. Posneta je po jako originalni narodni pripovedki, a pisatelj, Vladimir Nazor, je ni samo literarično priredil, nego ji dal simbolističen značaj. Povest se lepo čita in je vsekakor zanimiva. Ilustriral jo je do prof. Saša Šantel, tako odlično, da je vzbudil s temi ilustracijami občno pozornost vseh za upodabljačo umetnost zanimajočih se krogov.

V »Matičinih« publikacijah so tudi letos obelodanjeni sami krajši spisi. Same slike, perorisi, novelice. Tako se godi že več let. Vzrok je ba je ta, da oče »Maticae«, naj pridejo do besede vsi mlajši pisatelji. Pravi vzrok pa utegne biti ta, da nima nobenega večjega dela na razpolaganje

in da je vsled tega prisiljena, objavljati krajše spise.

Nam pa se zdi, da je prav »Maticae« poklicana pred vsemi drugimi založniki, izdajati večja leposlovna dela. Kratke spise spravijo naši pisatelji prav lahko pod streho, kadar hočejo. Z večjimi deli pa je težava in večjih deli danes še skoro ne more nihče drugi zalagati kakor »Maticae«.

Nekaj ozirov na želje in potrebe občinstva mora imeti tudi »Maticae«. Med knjigami, ki jih je »Maticae« letos izdala, jih je prav malo, ki bodo zanimale širše kroge. V prvi vrsti segajo ljudje vendar le po leposlovnih spisih. Trubarjev zbornik, Kamniške planine, narodne pesni — to so pač knjige le za strokovnjake. Leposlovne knjige pa obsegajo premalo zabavnega čtiva.

Morda bi ne bilo napačno, ko bi »Maticae« določila, da se podeli nagrada iz Jurčič - Tomšičeve ustanove samo večjim pripovednim spisom. Vsaj eno večje to je, kakih dvajset tiskanih pol obsežno delo naj bi »Maticae« izdala vsako leto. S tem bi si najlažje pridobila novih članov. Ljudem navsezadnje ni zameriti, če se ne zanimajo za »Maticae« v tisti meri, kakor bi zaslužila in kakor bi bilo potrebno, ker jim podaja premalo zabavnega leposlovnega čtiva.

R.

Deželni stavbinski urad: 1 stavbinski nadzornik, 2 stavbinska svetnika, 5 nadinženirjev, 6 inženirjev, 6 adjunktov, 1 pisarniški asistent, 4 praktikanti.

Deželni kulturni urad: 1 deželno-kulturni nadzornik, 2 travniška mojstra, 3 mesta VI. oziroma VII. plačilnega razreda.

Knjigovodstvo, blagajna in upraviteljstvo: 4 službena mesta V., 6 VI., 8 VII., 8 VIII. činovnega razreda in 4 praktikanti.

Deželno pomožni urad: 1 pisarniški načelnik, 2 pisarniška adjunkta, 2 pisarniška oficijala I. in 3 II. reda, 1 praktikant.

Zdravstvo: Deželna bolnica: 5 primarijev, 1 začasni primarij, 2 asistenta, 8 sekundarijev; 1 strojničnik. Blaznica na Studencu: 2 ordinarija.

Prisilna delavnica: 1 ravnatelj, 1 kontrolor, 1 adjunkt, 1 kurat.

Deželni muzej: 1 kurator, 1 asistent.

Nadzorništvo deželnih doklad: 1 nadzornik, 2 revidenta.

Kmetijska šola na Grmu: 1 ravnatelj, 1 adjunkt, 1 učitelj.

Uradni sluge: Število definitivnih slug za deželni odbor, deželne urade in deželne zavode se določijo na 17 V kategorijo slug spadajo tudi nadpazniki in pazniki prisilne delavnice. Nadpazniki dobe naslov »poduradniki«. Stalnega pazniškega osebja je: 2 nadpaznika, 30 stalnih paznikov. Stalno nameščenih slug dobivajo 1. plačo, 2. aktivitetno doklado, 3. starostno doklado, 4. užitek službene obleke. Vsak na novo sprejeti paznik mora vsaj dve leti provizorično služiti, predno se stalno nastavi. Plače znašajo na leto za poduradnike, služabnike in paznike: poduradnik: 1. plačilne stopnje 1000, 2. 1080, 3. 1160, 4. 1240, 5. 1320, 6. 1400, 7. 1480, 8. 1560, 9. 1640 in 10. 1800 K. Za služabnike in paznike: 1. plačilna stopnja: 900, 2. 970, 3. 1040, 4. 1110, 5. 1180, 6. 1250, 7. 1320, 8. 1390, 9. 1460, 10. 1530 in 11. 1600 K. Pomikanje na višjo stopnjo se vrši vedno po vsakih treh letih. Po štirih na najvišji plačilni stopnji dosluženi službenih letih se prizna uslužbenecem starostna doklada, ki znaša 100 kron na leto. Po preteku daljnih štirih službenih let se prizna uslužbenecem daljna starostna doklada v isti meri.

Aktivitetna doklada znaša za vse stalno nameščeno služabniško osebje 35% od vsakokratne plače. Aktivitetna doklada se izplačuje v trimesečnih obrokih, in sicer zadnjega dne meseca januarja, aprila, julija in oktobra. Kdor ima naravno stanovanje, se mu od aktivitetne doklade odračuna polovica. Aktivitetna doklada se ne skrajša, če se odkaze služabniku pristoje stanovanje iz službenih oziror.

Šola na Grmu: Hišnik dobi na leto 900, upravnik 1200, sadjar 100, vrtnar 1000 in vinčak 840 K. Šolski babici se zviša plača na 1000 kron, aktivitetna doklada pa na 1000 kron. Pomožna babica dobi plačo 800 K.

Pisarniško osebje. V kategorijo pisarniškega pomožnega osebja spadajo: pisarniški oficijanti in pisarniški pomočniki. Plače pisarniških oficijantov se določajo: od 3—6 let 900, od 6—10 1020, od 10—14 1140, od 14—18 1260, od 18—22 1380, od 22 do 26 1500, od 26—30 1620 in čez 30 let 1740 K. Aktivitetna doklada se določi s 360 K letno.

Ko izjavi grof Margheri, da bodo tudi Nemci glasovali za ta predloge, predlaga posl. Gangl sprejem en bloc, kar se tudi zgodi.

Tajna seja.

Nato se je vršila tajna seja, v kateri so se izvršila razna imenovanja, kakor smo že poročali v sobotni številki.

Pospeševanje obrti.

V imenu obrtnega odseka poroča poslanec dr. Žitnik v smislu tozadevnega nujnega predloga. Ustanovi naj se deželni obrtno-pospeševalni urad, kateremu je namen vsestransko podpirati obrt, ki bo skrbel za podporo obrtnikom in tudi za letne doneske. Deželni odbor naj odpošlje v obrtni svet, ki naj se tudi ustanovi, primerno število svojih zastopnikov. Poskrbi naj se za zmogljeno vodjo urada. Ustanovi naj se tudi obrtni muzej. Vse tozadevne načrte naj izdela deželni odbor in naj jih predloži deželnemu zboru v prihodnjem zasedanju.

Obrtno sodišče.

Poslanec dr. Triller: Visoka zbornica! V dolžnost si štejemo, da spravim v razgovor pri tej priliki eno najvažnejših panog moderne justice, to je obrtno sodstvo. Vsakdanje izkušnje v središčih količkaj živahnega obrt.gibanja dokazujejo, da je praksa rednih sodiščestvo odločitev v vprašanih obrtnih zadevah in meznega razmerja. Pri takih sporih treba je aktivnega sodelovanja delodajalcev in delojemalcev pri sodstvu. — Napredne države so to že zdavnaj uvidevale in zlasti na

Francoskem poznali so obrtna sodišča že leta 1806. Sledila so potem nemška mesta ob Reni, Belgija in Pruska (1845). Avstrija je upeljala prva obrtna sodišča leta 1869, a le za tovarniške obrate, toda dejanski napredek zabeležiti nam je stoprav z zakonom iz leta 1896, ki je stopil v moč s 1. julijem 1898.

Od takas se ustanavljajo v vseh večjih obrtnih centrih obrtna sodišča, drugo za drugim. Tako zadnje šele pred par meseci v Trstu. Kakor znano, obstoja vsako tako obrtno sodišče iz učenega sodnika kot predsednika in po enega izvoljenca delodajalcev in delojemalcev kot prisednikov. Tudi v Ljubljani se že zdavnaj pojavlja klic po obrtnem sodišču. Naglašala se je ta potreba na različni strokovnih shodih, in ker se je pokazalo, da je vlada naklonjena tej ideji, izrekla se je tudi trgovska obrtna zbornica s posebno, obširno promemorijo za ustanovitev obrtnega sodišča za Ljubljano in okolico. In če se ne motim, potrdil je tej potrebi tudi že naš slavni deželni odbor.

Skratka, stvar je dozorela že v toliko, da je justična uprava vprašala mestni magistrat, je-li bi bila ista občina pripravljena, skrbeti na svoje stroške za prostore obrtnemu sodišču, ter mu je proponirala, da dá mestu v to svrhu primerne prostore v justični palači sami. Mestna občina je rade volje pritrtila tej propoziciji in s tem je morala biti ustanovitev c. kr. obrtnega sodišča gotova stvar.

Znamenja pa kažejo, da temu žal ni tako in da je cela zadeva menda obtičala v kakem c. kr. arhivu. In v svrhu, da jo izvabimo od tod in da pospešimo končno ustanovitev tega prepotrebne posebnega sodišča, moram se priporočiti vam, da sprejmete sledečo resolucijo:

Visoki deželni zbor skleni:

1. »Za nujno in neodložno potrebo smatra deželni zbor ustanovitev c. kr. obrtnega sodišča za Ljubljano in okolico.

2. Visoka c. kr. deželna vlada se pozivlja, da ustanovitev tega sodišča čim najbolj mogoče pospeši.« (Odobranje).

Baron Schwegel se izjavi za odsekove predloge in dr. Trillerjevo resolucijo.

Poslanec dr. Krek pripomni, da se je deželni zbor bavil že leta 1899. z ustanovitvijo obrtnega sodišča. Ze tedaj je deželni zbor sklenil tako resolucijo. Obrtno sodišče je v resnici nujno potrebno, ker je pravzaprav tudi legislatura v obrtnih zadevah onemogočena brez takih sodišč, ker se opira na razsodbe sodišč v obrtnih zadevah, a te se pri sedanjih sodiščih tako izpreminjajo, da ni nanje mogoče ničesar zgraditi. Ljudje nimajo v navadna sodišča v obrtnih zadevah več zaupanja. Ker je stvar torej ne samo v interesu obrtnikov, temveč tudi v interesu zakonodaje, ponavljam resolucijo deželnega zbora na visoko c. kr. vlado iz leta 1899. s spremembo, da se »visoka« črta.

Odsekovi predlogi ter resoluciji dr. Trillerjeva in dr. Krekova se nato, ko se jim je priključil tudi poročevalec, sprejmejo soglasno.

Poprava cest.

V tozadevnem nujnem predlogu poslanca dr. Lampeta je poročal posl. Pogacnik, ki je predlagal v imenu finančnega odseka, da se deželni odbor pooblasti, da sme dovoliti za posebno nujne nove gradnje, preložitve in poprave deželnih, okrajnih in občinskih cest, za katere so načrti in proračuni že izdelani, primeren prispevek in ga tudi izplačati, pokrit pa mora biti ves ostali del stroškov. Za deželne ceste se sme dovoliti najvišji prispevek 50%, za okrajne pa 33% vseh stroškov. Potrebne vsote sme vzeti deželni odbor od desetmilijskega posojila.

Krajevni napisi.

K besedi se oglasi deželni poslanec Ciril Pirce:

Visoka zbornica!

Dovoljena naj mi bo kratka beseda o neki nujni zadevi, o kateri radi pozne ure včeraj nisem hotel spregovoriti in ki ni v neposredni zvezi s predmetom, stoječim na dnevnem redu, a vendar po svojem bistvu spada semkaj. V mislih imam krajevne napise, takozvane vaske table.

Če je živketanje ljubljanskih šip odmevalo gori od nemškega morja pa doli do nemškega otočka kočevskega, potem se pač ne smemo čuditi, ako je po nedolžnem prelita slovenska kri v Ljubljani vzdramila celo pohlevnega Slovenca. Vzbudila se je narodna zavest, zamrla vsled večletnega medsebojnega boja in mogočno je vzplamtel narodni ponos, pojavljajoč se ošobito na ta način, da se je ljudska volja obrnila predvsem zoper vidne znake zapostavljanja slovenskega naroda.

Dosedaj so imeli krajevni odbori pravico določevati o napisih na krajevnih tablah. Tako je bilo dotlej,

dokler se ni poljubilo naši vladi uvesti nekaj novega.

Glede krajevnih tabel obstoji državni zakon z dne 29. marca 1869, drž. zak. št. 67, glasom katerega morajo biti pri vstopu in izhodu vsakega kraja na občinske stroške nameščene krajevne table. Kranjska deželna vlada pa je z dne 18. oktobra 1892. leta, št. 2092, izdala neki ukaz, po katerem bi morali biti napisi na krajevnih tablah dvojezični. Od tedaj naprej datirajo pri nas krajevni napisi v lepi slovenščini in spakedrani nemščini.

Ne babil bi se s tem ukazom, da ni naravnost v nasprotju s § 9. omenjene postavbe, ki ne določa nikake dvojezičnosti. In tudi res ni dosedaj nobena deželna vlada razen Kranjske porabila omenjenega zakona, da bi izdala enak ali podoben ukaz, dasiravno je ta zakon že praznoval svoj štiridesetletnik. Praksa je tudi v vseh drugih dvojezičnih deželah popolnoma drugačna, kakor pa na Kranjskem.

Tako na primer na Tirolskem in Češkem ni najti drugačnih krajevnih napisov, kakor edino le enojezične. Dvojezični se najdejo na Češkem samo izjemoma. Isto je tudi na Primorskem. Po kranjskem zgledu bi morali biti na Primorskem krajevni napisi v štirih jezikih, slovenskem, hrvatskem, italijanskem in nemškem. Na Štajerskem se že začne bagateliziranje slovenščine. Na Zgornjem Štajerskem so samo nemški napisi, enako tudi v mariborskem okraju, potem so pa dalje proti jugu ali dvojezični ali pa tudi samo slovenski. Ali tu ni nikdar vlada zahtevala odpravo samoslovenskih napisov, nikdar komandirala dvojezičnosti. Na Koroskem se seveda najde samo nemški napisi celo v popolnoma slovenskih krajih. Vendar se pa tudi tu, kakor tudi drugod nikjer, ni vlada vtikala v določevanje jezika na krajevnih tablah, temveč odločujejo v tem obline same. Vlada samo razsoja tozadevne prepire in ima skrbeti za to, da so napisi napravljeni v deželi navadnem jeziku. Če bi se tudi drugod postavila vlada na tako stališče, kakor pri nas, potem bi morali biti na primer na Tirolskem tudi povsod napisi v nemškem in italijanskem, na Češkem pa v češkem in nemškem jeziku. Vsak pameten človek bo pa smatral kaj takega za veliko nesmisel, kakor je tudi na Kranjskem dvojezičnost velikanska budalost! (Pritrjevanje!)

Zakon je bil publiciran za celo državo, a nikjer se ni tolmačil tako, kakor na Kranjskem, kar je v resnici značilno. Ako na Kranjskem vstojemo Kočevce, lahko vsak na prste izračuna, da je v celi deželi potem kaj maj se en odstotek Nemcev, a vzljemaj je vlada zaukazala dvojezične napise.

Pri tem pa niso vodili vlade kakih strašni, temveč navadni politični nagibi. Vlada hoče dvojezične napise samo zato, da vtisne naši kranjski deželi pečat dvojezičnosti, da zada udarec enotnemu slovenskemu značaju dežele. Najboljši dokaz za to je mesto Kočevje in večina občin v kočevskem okraju, kjer so že od nekdanj samemu nemški napisi, dasiravno je bil izdan omenjeni ukaz za celo deželo. Seveda je bil pa zgoraj omenjeni ukaz diktiran samo za Slovence, za nemške Kočevce pa ne.

Ta odredba deželne vlade z dne 16. oktobra 1892 bije vsej pravici naravnost v obraz! (»Tako je!«) Poniževalna je naravnost za nas Slovence in naša sveta dolžnost je, da odpravimo to krivico, ki se nam dela s smešnimi dvojezičnimi napisi. V ta namen predlagam sledečo resolucijo:

»Deželni odbor se pozivlja, da izposluje pri c. kr. deželni vladi, da le-ta prekliče naredbo z dne 18. oktobra 1892, št. 2092, glede krajevnih napisov in da zavzame glede krajevnih napisov tisto stališče, kakor je zavzemajo lokalne vlade drugih dežel.« (Odobranje!)

Prosim visoko zbornico, da pritrdi tej resoluciji, da s tem izbriše zadnji spomin na »Bundesland Krain«, kar gotovo ne bo škodovalo! (Odobranje!)

Poslanec Matjašič: Na slovenski zemlji ni za slovensko ljudstvo treba nikakih nemških napisov. Nemški napisi poleg slovenskega se mi zdi, kakor pri štirih dobrih kolesih pri vozu peto kolo. Zakaj pa Nemci ne napravljajo poleg nemških napisov tudi slovenskih. Prosim slavno zbornico, da pritrdi predgovornikovi resoluciji.

Odsekovi predlog se sprejme soglasno, Pirceva resolucija pa s slovenskimi glasovi.

Kočevje.

Posl. dr. Tavčar poroča v imenu finančnega odseka o nujnem predlogu posl. dr. Egerja, da se dovoli mestu Kočevju pobiranje 5% naklade na najemščino.

Predlog se sprejme brez debate soglasno.

Deželni glavar naznani nato, da pride nujni predlog poslanca dr. Kreka o aneksiji Bosne in Hercegovine na zadnje na vrsto.

Posl. Pirce je umaknil svoj nujni predlog v zadevi nabave krme, ker je dobil zagotovilo, da se je v tem oziru doseglo po zaslišanju »Zveze slovenskih zadrug« in »Gospodarske zveze« popolno sporazumljenje in dalo zagotovilo, da se stvar uredi najkrajšim potom.

Zavarovalnice in požarne bramb.

Glede na peticijo deželne zveze gasilnih društev na Kranjskem priporoča poročevalec poslanec Pirce sledečo izpremembo § 1. zakona z dne 20. decembra 1881, drž. zak. številka 17.

Domače kakor tudi tujinske požarne zavarovalnice in družbe, katerim je dopuščeno poslovati po naši državi, morajo brez razločka na to, če so delnišče ali vzajemne zavarovalnice in družbe in če je njih poslovanje omejeno samo na zavarovanje proti požarnim škodam ali če se razteza tudi na druge vrste zavarovanja, od vseh surovih (brutto) premij, kolikor so jih prejele v dotičnem solničnem letu za premične in nepremične predmete v vojvodini Kranjski, proti požarnim škodam zavarovane, vsako leto plačevati donesek treh odstotkov v korist gasilnih straž in v podporo v službi ponesrečenih gasilcev ter njihov ostalih.

Požarne zavarovalnice in družbe povračila tega doneska od zavarovancev ne smejo zahtevati niti pri sklepanju zavarovalne pogodbe niti pozneje.

Prestopki te prepovedi se kaznujejo z globo do štirih sto kron.

Globe se stekajo v deželni gasilno-stražni sklad.

Preiskava in odmerjenje globe pristoji tistemu c. kr. političnemu okrajnemu oblastvu, v katerega ozemlju leži objekt, pri čigar zavarovanju je bila predstojeca prepoved prelomljena.

Poročevalec poudarja, da so se zavarovalnice kartelirale in da nikakor ne izpolnjujejo svojih dolžnosti napram požarnim brambam, dasiravno imajo ravno zavarovalnice poleg občinstva največ dobička od požarnih bramb. Peticija deželne zveze kranjskih gasilnih društev sicer želi 4% prispevka, upravni odsek se je pa odločil za 3%, kajti v nobeni deželi ta prispevek ni višji in se je bati, da bi vlada potem ne predložila prenapredbe v najvišje potrjenje.

Poslanec Turk: Z veseljem pozdravljam kot član gasilne zveze dejstvo, da se je upravni odsek izjavil za povišanje prispevka zavarovalnice požarnim brambam od 2 na 3%. Dosedaj nam zavarovalnice niso dale niti krajevarja, kar je bila gotovo tem večja krivica, če se pomisli, kako masne dobičke delajo zavarovalnice. Upam pa, da bo zbornica pritrtila prošnji zveze gasilnih društev ter zvišala prispevek od 3 na 4%.

Sprejme se nato odsekovi predlog.

Cestne zadeve.

Poslanec Jaklič poroča o prošnji zastopnikov vasi Gradec i. dr. za cestno zvezo Hinje - Žužemperk in Hinje - Zvirče. Naroči se deželnemu odboru, da izdela primerne načrte.

Poslanec Piber poroča o prošnji okrajnega cestnega odbora na Bledu za uvrstitev okrajne ceste od Boh. Bistrice do Bohinjskega jezera, od tam skozi Srednjo vas do deželne ceste na Bitnje med deželne. Poročevalec poudarja, kolikega pomena je ta preuredba za tujski promet, ki se z vsakim letom v Bohinju lepše razvija, in toplo priporoča sprejem predloga. — Sprejeto!

Ženska bolnica v Novem mestu.

Poročevalec posl. Povše poroča, da je deželni zbor leta 1905. dovolil za zgradbo ženske bolnice v Novem mestu prispevka 55.000 K, ki naj bi se postavil v dveh obrokih v deželni proračun za leto 1906 in leto 1907. Ker pa deželni zbor ni deloval, se ta svota ni mogla izplačati, pač pa je deželni odbor dovolil zdravstveno okrožno zastopu najetje posojila v enakem znesku in obljubil, da bo predlagal deželnemu zboru, da se 4½% obresti, ki jih je moral zastop plačevati, povrnejo iz deželnih sredstev. Pozneje je deželni odbor, meseca oktobra 1908, izplačal na prošnjo zdravstvenega zastopa 55.000 prispevka, ker pa s tem stavbeni stroški še niso bili pokriti, je bil zastop prisiljen najeti še posojila 55.000 K. Bolnica pa nima pravice javnosti. Zdravstveni zastop je prošil za to in pa tudi, da se oskrbnine za plačila nezmotno, na Kranjskem pristojne bolnice za čas, da se podeli bolnici pravica javnosti, povrnejo iz deželnega zaklada.

Z ozirom na to prošnjo stavi deželni odbor sledečo predlogo, katerih sprejem poročevalec z ozirom na to, da je bolnica prava sreča, pravi blagoslov za Dolenjsko, topio priporoča. Predlogi se glase:

1. Visoki deželni zbor izvoli deželni odbor pooblastiti, da sme zdravstveno - okrožno zastopu v Novem mestu iz deželnih sredstev povrnuti izkazane obresti do največ 4½% od posojila, ki ga je ta zastop pri »Kranjski hranilnici« na račun od visokega deželnega zbora v seji dne 23. novembra 1905 dovoljene podpore 55.000 K najel v enaki visokosti, in sicer za čas od 3. septembra 1907, to je od dne dotičnega sklepa deželnega odbora, pa do izplačila deželne podpore.

2. Visoki deželni zbor izvoli deželni odbor pooblastiti, da izposluje Elizabetni ženski bolnici v Novem mestu pravico javnosti.

3. Visoki deželni zbor izvoli skleniti, da se oskrbnine za one bolnike, ki bodo sprejeti v Elizabetno žensko bolnico v Novem mestu, predno se jej podeli pravica javnosti, prevzemo na deželni zaklad, vendar le s pogojem, da pripadajo bolniki po svojem domovinstvu na Kranjsko, in da bo neiztrljivost oskrbnin dokazana na isti način, kakor je to predpisano za javne bolnice.

Predlogi se sprejmejo soglasno.

Aneksija Bosne in Hercegovine.

Poslanec dr. Janez Krek: Prevesem pozdravljati priliko, ki se mu je nudila, da izpregovori o tem velevažnem zgodovinskem dogodku, kar je tudi S. L. S. spoznala za potrebno. Ne boji se, da nujnost predloga ne bi bila sprejeta.

Zavrniti hoče predvsem nekatere očitaja, ki se Slovonom, posebno pa Jugoslovanom mečejo v obraz, če se bavijo z velikimi političnimi vprašanji. Očita se nam, da smo tako majhni.

Če si mislim onega izurjenega nemškega liberalnega žurnalista, ki sodeluje pri onem velikem dunajskem listu brez stranke, mu berem na licu neskončno zaničevanje nasproti nam in iz vsake poteze njegovega obraza je videti, kako neizrekljivo visoko se čuti nad nami. Tako stališče je zavzemalo nemško časopisje vedno proti nam tudi tedaj, ko je pisalo, da se je pri onih svinjskih pastirjih tam doli na jugu začela kazati želja po boljših odnosih.

Aneksijo Bosne in Hercegovine sodijo danes ti listi vse drugače, ker so izpoznali, da jim ta domovina svinjskih pastirjev more prinesiti mnogo dobička. Trgovinski in gospodarski oziri so prisilili vodilne kroge, da danes vse drugače sodijo o Bosni in Hercegovini. Svoj čas so nemški nacionalci s finančnega stališča obsojali politiko ministra Andassyja, danes pa sodijo vse drugače, kajti danes vedo, da pelje preko domovine ubogih svinjskih pastirjev pot njihovega kapitala, njihove dobičkalnosti v daljni svet, da jim je tu odprto silno plodonosno polje.

Mi se pa zavedamo, da znači geografično združenje teh dveh dežel z našimi še kaj več, mi vemo, da govorimo o naši domovini, ko govorimo o teh deželah; vemo, da je narod, ki biva tu, naš narod, da ljudstvo, ki tuje, temveč da so to naši ljudje. Naša je ta zemlja, vse naše gospodarstvo in naša trgovina teži proti tem zemljam, geografska znanost mora to ozemlje smatrati za celoto.

Enako govore za nas tudi jezikovni oziri, kajti eden je jezik, ki se govori od Zile do Črnega morja, so le različni dialekti, ki se tako prelivajo drug v drugega, da ni najti meje med njimi, razloček je edinole v akcentuaciji. Tu ni mogoče govoriti o več jezikih, to je le en jezik. Da tu pri nas rabi ljudstvo avstrijski eksikator, tam pa hrvaški pandur, to ne more ločiti naroda.

O naši zemlji, o našem jeziku, o našem narodu torej govorimo, kadar govorimo o Bosni in Hercegovini in zato ga gotovo ni za nas bolj važnega dogodka, kakor je aneksija Bosne in Hercegovine, ki nas je združila pod isto dinastijo z našimi brati. Ni se torej čuditi, ako izjavljam, da pozdravljam aneksijo! (Odobranje).

Vsekako pa ima kranjski deželni zbor tudi iz drugih oziror pravico govoriti o aneksiji Bosne in Hercegovine.

Naša Kranjska ima svojo zgodovino. V 10. veku je segala Karantanija od Dunava do Pada, in tu je imel slovenski živelj glavno besedo. Ko so prišli Habsburžani, so se meje izpremenile, a »marka« je segala do Pada in objemala tudi Trst in sosednje kraje. Želel bi le, da bi zastopniki kranjskega veleposestva tudi dandanes branili s tako odločnostjo pravice dežele, kakor so jih svoj čas kranjski stanoviti proti Karolu V., ki je hotel odtrgati deželi Kras, Istro, Metliko in Trst, da se je cesar moral vdati njihovemu odločnemu odporu in s svojim pismom zajamčil nerazdeljivost ozemlja.

Ako sedaj reklamirajo Madžari na podlagi tega, da je bil ogrski kralj Bela I. nekdan »rex Ramaes«, male vasice v Bosni, potem naša Kranjska sme po svojem zgodovini

(Dalje v prilogi).

skemu pravu reklamirati zase nekdanje svoje ozemlje, potem je Trst naš, (Živahno odobravanje!) potem je Reka naša, Primorje naš!

Nekdanji celjski grofi, ki so bili deželni glavarji na Kranjskem in so si takorekoč ustanovili svojo lastno državo, so bili v svaštvi s kralji v Bosni in Hercegovini, in to, da so bili glavarji kranjski v sorodstvu z bosenskim kraljem, že to nam daje pravico, da govorimo o aneksiji Bosne in Hercegovine.

Se več. Ko so nastale druge razmere v Bosni in Hercegovini in je tlačeno ljudstvo bežalo iz dežele, našlo je pri nas varnega zavetja, novo domovino. In s tem našimi brati se sedaj radujemo, da je njihova prvotna domovina danes pod žezlom istega vladarja.

Iz vsega tega izhaja, da imamo pravico želiti, da bi se edinstvo proizvedla tudi v državno-pravni obliki. (Odobravanje). Pri tem se ne sklicujemo samo na svoje pravice, temveč govorimo za nas zdrava pamet, interes monarhije, interes dinastije!

Govornik govori potem o Srbiji ter odločno zavrača obrekovanja srbskega naroda, kakor jih razširja oni tip nemškega žurnalista, kakor ga je omenil v začetku govora. Srbi so poetičen narod, ki kaže to v vsem svojem delu; tudi v političnem. V svoji poetični duši ni imel smisla za realno politiko. Zato je razumljivo, da si je ustvaril fantome, ki so nedosegljivi. Nihče se ni brigal zanj. Ko je Grška pograbila za orožje, da se osvobodi turškega jarma, je ves civilizirani svet simpatiziral z njo, ko pa je Slovenec zapustil plug, svoje prašiče in koze, da se upre Turkom, ki mu je ropal žene, hčere, otroke, tedaj pa so pisali: »der Schweinehirt dort unten regt sich!« Nihče se ni zavzel zanj, nihče mu ni pomagal. Sam iz sebe se je razvil in si potem ustvaril ideale, kakor je »Velika Srbija«, ki so nedosegljivi, ki so nesrečni za vse Jugoslovane, ker slone na enaki teoriji, kakor politika Madžarov, ki so ustvarili zase neko posebno politično narodnost, različno od drugih narodnosti, katera zahteva, da se ji podvrže vse druge in vsled tega izgube svoj jezik. Na enakem stališču stoji tudi mladoturška stranka, ki hoče uvesti liberalizem, ki vede do absolutizma in skrajnega šovinizma.

Dokazov, da je stvar nujna, je torej dovolj. Upati je, da pridejo slovenski narodi do tega, da se bodo maščevali nad Kossuthom in njegovo politiko, da bodo, kakor je svoj čas rekel predrzni oče današnjega vodje madžarske politike: »Kje je Hrvaška, jaz je ne morem najti, vzeli Jugoslovani v roke zemljevid in vprašali: »Kje je Madžarska, jaz je ne morem najti!« (Burno odobravanje slovenskih poslancev! Govorniku častitaj!)

Govornik narodno-napredne stranke poslanec dr. Karel Triller.

Visoka zbornica! Narodno - napredna stranka mora biti le hvaležna gospodu predlagatelju, ker jej je dal priliko, da tudi ona na tem pristojnem mestu po svojih poklicanih zastopnikih precizuje svoje stališče napram vevlačnemu historičnemu dogodku, ki je v razpravi. Nujno potrebno je v tem pogledu popolnoma odkrita in neustrašna beseda, kajti vsi vemo, da romajo iz Ljubljane na cesarski Dunaj jako tendenciozno poročila o političnih načelih in stremljenjih naše stranke; poročila, v katerih se nas naravnost dolgi vevlačjskih allur. In meni vsaj bo težko iztrgati prepričanje, da je vir takih poročil iskati v vladni palači na Bleiweisovi cesti. V tem prepričanju me je še posebno utrdil sinočnji ekspozé gospoda deželnega predsednika, s katerim se pa hočem pečati, ker odklanjam v imenu stranke vsako polemiko s sedanjim vladnim zastopnikom v tej zbornici, le v dveh točkah.

Prva je ta, da je skušal g. deželni predsednik za vse usodne nerodnosti javnih oblasti ob septembrskih dogodkih in njih posledice, storiti odgovornega našega ljubljanskega župana. V rokah imam pismeno izjavo gospoda župana, v kateri deciderano izjavlja, da dotične dejanske navedbe g. barona Schwarza ne odgovarjajo resnici in ker smo mi va-jeni, da verujemo svojemu županu, zategadelj prav nič ne dvomim, na kateri strani je resnica; vendar pa izjave ne bom prečital, ker mi še ni na razpolago oficijalni tekst ekspozéja. Na vsak način pa naj bo g. deželni predsednik miren o tem, da bo prejel od strani krivično osumljenega ljubljanskega župana na pristojnem mestu primeren odgovor. (Dobro-klici). Druga točka vladnega ekspozéja je pa tista, v kateri je g. deželni predsednik jako prozorno namigaval, da so bili septembrski dogodki uprizorjeni in pripravljeni od naše strani in da pravi krivci zanje sede baje tudi na klopih te naše narodno - napredne deželnozbornice de-

legacije. Fiksiral nas je pri čitanju te obdolžitve prav ostentativno, toda tistega poguma svojemu dozdevnemu prepričanju ni imel, da bi bil na naš poziv imenoval imena, kar bodi tu izrecno konstatovano. Zaradi tega mi bo g. baron že oprostil, ako izjavljam v imenu naše stranke, da sprejemamo obe navedeni točki njegovega ekspozéja le s tisto mero spoštovanja, katere so vredna in pri spodobnih ljudeh tudi vseka doležna — pavšalna sumničenja! Klici: »Ne spoštovanja, zaničevanja, ako ne imenuje imen! Podla denunciacija!«

In sedaj sem definitivno pri kraju z g. baronom Schwarcem ter prehajam k stvari sami. Ne njemu, temveč tej visoki zbornici in vsej avstrijski javnosti bodi torej povedano, da narodno - napredna stranka smatra zrelega za blaznico vsakega Slovenca, ki išče bodočnost našega naroda kjerkoli drugje, kakor v pravični Avstriji. V Avstriji smo trpeli in krvavili in v tej Avstriji hočemo živeti tudi še lepšo bodočnost! (Dobro-klici v celi zbornici). Toda nečesa smo se odvadili, tega namreč, da bi poljubovali šibo, ki nas tepe! (Živahni dobro-klici na klopih narodno-naprednih poslancev in na galeriji). Če je to iridentizem, potem smo iridentisti, a po naši vesti smo le dobri patrijoti in Njega Veličanstva najljubljajša, toda tudi najneizprosnejša opozicija, kadar gre za pravice slovenskega naroda. (»Tako je!«)

In ker videvamo tudi mi v aneksiji Bosne in Hercegovine v prvi vrsti krepko ojačanje jugoslovanskega življa v naši državi, s tem pa tudi mogočno oporo sobojevnikov slovenskega naroda, zaradi tega pozdravljamo tudi mi aneksijo teh slovenskih dežel (Dobro-klici v celi zbornici).

Toda gospoda moja, znamenja kažejo, da se hoče izriniti nas Slovence iz tiste bodoče jugoslovanske skupine, kateri je položila temeljni kamen aneksija. V tem pogledu nam je opaziti v nemški politiki javnosti dve struji. Prva je ona radikalno nemška, katera bi rada žrtvovala tudi še Dalmacijo samo zaradi tega, da bi se bolj oslabila slovenski element v Cislajtaniji ter tem lažje pritrla zlasti slovenski narod v germansko mesnico; to pa zaradi tega, ker vodi preko slovenskih dežel pot germanskemu drangu do Adrije. In jaz mislim, visoka zbornica, da ne bom delal nikomur krivice, ako trdim, da je tudi v tej zbornici zastopana ta struja. (»Tako je! žalibog!«) — Druga struja je pa tista, ki upa spraviti tudi Bosno in Hercegovino v okvir takozvane Veleavstrije s prikrito nemško hegemonijo. In tej struji stoji na čelu tovarišem od slovenske ljudske stranke jako simpatični dunajski župan dr. Luenger. (Klici: Ni res!) Pač gospoda, to so tisti nemški krščanski socialisti, s katerimi imate skupen gospodarski program, katerim pa žalibog še niste mogli vcepiti pojma narodne pravičnosti. Navdušeni sprejem bosanskih deputacij v dunajski mestni hiši nadvajal je vsaj mene z velikim skepticizmom. Res je, da je odmevala slavnostna dvorana dunajskega mesta od navdušenih hrvatskih govorov in Luengerjevih živjoklicev, toda to je ona ista dvorana, ki bi se ba-je podrla ob prvem Na zdar-klicu! Zategadelj jaz ne verujem v pristnost te ljubezni in nehoté se spominjam tistega momenta, ko je dr. Luenger, če se ne motim v deželni zbornici nižjeavstrijski, očital nemškim liberalcem, da ne znajo germanizirati. Rabil je ta čas jako drastično prisposodob, primerjajoč avstrijskega Slovana s potnikom, ki je ogrnjen v težak plašč — svoje narodnosti. In če na tega popotnika — tako je pripovedoval dr. Luenger — grmi toča in nevihta prisilne germanizacije, tedaj se tem tesneje ovija v ta svoj plašč. Zategadelj naj toplo solnce nemške ljubeznivosti sije na slovenskega potnika, da bo potem nehoté odvrgl svoj plašč. To je vsa politika dr. Luengerjeva, zoper katero moram pri tej priliki protestovati nič manj odločno, nego zoper manj diplomatično nasilstvo nemškega radikalizma. (Tako je!)

Avstrijsko Nemštvo se mora odpovedati vsaki aspiraciji do anektiranih dežel, ako hoče upoštevati nauk enega svojih najuglednejših prvoborniteljev na slovenskem jugu t. j. Anastazija Grüna. Pred menoj leži ponatisk pisma, katero je pisal veliki naš rojak pred 50 leti osore starosti slovenskega naroda dr. Bleiweisu. V tem pismu pravi doslovno: »... die Mission des Germanentums auf slavischem Boden ist eine zwar unabwendbare, aber erspriessliche, jedenfalls aber eine vorübergehende, deren erfüllter Zweck zugleich ihre Auflösung bedingt. Diese wird ihrer Zeit und auf solchem Wege für das Deutschtum in slavischen Landen ebenso unehrenhaft sein, als der Tod schimflich ist für einen Greis, der eine schöne Lebensaufgabe würdig gelöst hat und

im natürlichen Gange der Dinge seinem Ende entgegen reifte.« (»Čuj-te!«)

In sedaj Vas vprašam, čestiti gospodje tovariši od desnice, zakaj ne uvidevate, da je nemštvo že davno izpolnilo svojo dozdevno in vseskozi ponesrečeno kulturno misijo v Jugoslovanih in zakaj se ne umakne, sledeč navodilu svojega velikega apostola! (»Tako je! Dobro!«) Zakaj se izpostavlja očitanju, da ste prespalj zadnjih 50 let jugoslovanskega napredovanja? In še neki nič manj interesanten odstavek iz imenovanega pisma naj mi bo dovoljeno citirati z željo, da bi ga dal nabiti tudi g. deželni predsednik kranjski v zlatih črkah nad vsako uradnico naše politične uprave! Ta odstavek se glasi, govoreč o nemški birokraciji na Kranjskem, doslovno: »Drum empört es mich nicht weniger, als Sie, zu sehen, wie manche dieser Herren (soc. nemški birokrati) sich hinter den angeblichen Bildungsmangel unserer Vollsprache verstecken, um die eigene Bequemlichkeit zu bemänteln, wie sie das Idiom eines Landes für so unsehmackhaft erklären, dessen Brot sie doch so schmackhaft finden!« (Klici: »Čujte, g. baron, opozorite na to svoje Laschane in Kalteneggerje!«)

In ako sedaj slovesno protestujem zoper en kakor drugi poskus od-tujenja anektiranih dežel veliki jugoslovanski ideji, oziroma izrivanja našega slovenskega naroda bodisi v celoti ali deloma iz obsega te jugoslovanske ideje, tedaj, visoka zbornica, prisvajam si pravico, da storim to kot slovenski in ne kot kranjski deželni poslanec. Bodočnost celega slovenskega naroda zamore in sme biti le ena in ista! V tem pogledu mi ne poznamo takozvanih »historičnih provincijalnih meja«, temveč edinole jezikovno in narodno mejo. Iz polnega srca torej pritrujem gospodu predlagatelju, ki je dokazal, kako smešni so tudi z ozirom na zgodovino vzklici na sedanje deželne meje in tudi jaz kot slovenski naprednjak sem demokrat dovolj, da zvižgam na tako historično šaro. (Živahni dobro-klici). Največji Nemec Bismarck, na čigar politična načela se je v zadnji seji skliceval eden izmed čestitih tovarišev na desni strani te zbornice, postavil je tudi sledeče politično načelo: »Was ist Recht? Recht ist das, was durchsetzbar ist und nur weil es durchsetzbar ist, heisst es Recht.«

Tega, četudi nekoliko makjavelističnega načela, oprijeti se moramo tudi mi Jugoslovani vzpričo atavističnemu vzklicu na nedotakljivost sedanjih slovenskih deželnih meja in najslabša avstrijska vlada ne bo tista, ki bo imela pogum, da bo vzela v roke škärke in radirko v vrhlo ustanovitve jugoslovanske skupine. Prava avstrijska politika v anektiranih deželah in na slovenskem jugu sploh mora težiti za tem, da bodo Srbi v kraljevini in v Črni gori zavidali svoje rojake pod žezlom habsburškim, ne pa da bi jih morali pomiljevati. (Burni dobro-klici pri vseh slovenskih poslancih). Ako ne bo prodrlo v merodajnih krogih to prepričanje, potem se je bati, da bo naletela Avstrija na slovenskem Balkanu na nov Pijsmont in na novega Cavourja, ki jej bo z istim uspehom zaklical svoj historični: »Noi non chiediamo, che l'Austria diventi piu umana, noi chiediamo, che se ne vada.« (Ne zahtevamo, da postani Avstrija bolj človeška, mi zahtevamo, da naj gre!) In tega jaz ne želim, tega se bojim kot avstrijski patrijot v najboljšem, v slovenskem pomenu besede. (Dobro, dobro!)

Visoka zbornica! Če sem pa rekel, da pozdravljamo dejstvo aneksije, tedaj pa stannikakornisem hotel reči, da odobravamo tudi obliko, v kateri se je izvršila. V tem pogledu marveč uvidevamo v postopanju avstrijske diplomacije usoden faux pas, ki je že do sedaj imel žalosten efekt, da se je prvotna zveneča naša fanfara izjalovila v ponižno šamado. In to zaradi tega, ker nismo iskali pravočasno stika in soglasja s prizadetimi državami. (Tako je!)

Upam in iskreno želim, da bi se ta velika napaka ne maščevala nad našo državo; upam in želim, da se bo še vedno našla pot, po kateri bo mogoče spraviti v sklad vse potrebne obzire na ugled in dostojanstvo naše monarhije z umevnimi željami sosodnjih jugoslovanskih držav po primernih garancijah zlasti za njihovo gospodarsko nezavisnost.

V tej nadi glasoval bom za nujnost predloga, v tej nadi kličem iz dna svojega slovenskega srca: Pozdravljena nam, z razprostrtimi rokami sprejeta junaška Erceg-Bosna kot nova čila sobojevnica tudi za staro pravdo Slovenstva! (Viharno odobravanje na klopih slovenskih poslancev).

*) Vid. »Carniola«, zvezek III. in IV. ex 1908.

Obélnake zadeve.

Dovoli se pobiranje 155% priklade na vse neposredne davke, razen osebne dohodnine in plačarine od pri vodovodu udeleženi posestnikov katastralne občine Stara Vrhnika.

Mestni občini Novo mesto se dovoli pobiranje 5% naklade na najemnino od stanovališč.

Dovoli se pobiranje 319% priklade na vse neposredne davke razen osebne dohodnine in plačarine v davčnih občinah Jasen in Vrbovo za leto 1909.

Občini Trava se dovoli pobiranje 116% priklade na vse neposredne davke razen osebne dohodnine in plačarine.

Odobri se končno tudi poročilo deželnega odbora o podporah, ki jih je deželni odbor leta 1903., 1904., 1905., 1906., 1907. in 1908. obljubil iz deželnega zaklada okrajno-cestnim odborom v Velikih Laščah, Ribnici, Črnomlju in Škofji Loki, v skupni vsoti 34.000 K. Deželni odbor se pooblasti, da izplača obljubljene podpore.

Poslanec dr. Šusteršič.

Predvsem pozdravlja dejstvo, da se je stvar sprožila v kranjskem deželnem zboru, ki je prvi jugoslovanski sabor, ki se je pečal s to jugoslovansko zadevo. Odgovarja dr. Trillerju, ki ni odobral načina aneksije, češ, če bi bila Avstrija prej vprašala Črno goro in Srbijo, ne bi nikdar prišlo do aneksije.

Pravni položaj Bosne in Hercegovine je slonel na dveh mednarodnih dokumentih: berolinski pogodbi in carigradski konvenciji. Člen 25. berolinske pogodbe določa: »Bosna in Hercegovina se zasedata in upravljata po Avstro-Ogrski,« drugega nič. Avstro-Ogrska je okupirala Bosno in jo upravljala skozi 30 let z velikimi stroški in dejansko izvrševala vse pravice suverenitete. Carigradska konvencija je priznala sultanu samo formalno suvereniteto, katere pa sultan nikdar ni izvrševal, saj je bilo celo treba prositi dovoljenja, da smejo nositi turške redove. Z aneksijo se je prečrtala le mrtva črka. Zgodila se ni nikomur krivica, torej tudi ni treba kompenzacije. Turčija jo je že dobila, ker je Avtrija umaknila vojskovo iz Sandžaka. Aehrenthal je postal popolnoma pravilno, kar je priznal tudi Izvoljski.

Avstrija je imela z upravo Bosne in Hercegovine 628.252.942 K 45 vin. stroškov. Ali hočejo Srbija, Črna gora in Turčija poravnati te stroške, ki narastejo z obrestmi nad eno milijardo? Nobena velesila se ne bi odrekla pravice aneksije v takem slučaju. Sicer pa berolinska pogodba tudi ne izključuje aneksije.

Madžari nimajo pravice do Bosne. Ogrska je plačala od stroškov 199.916.017 K 44 v. Avstrija pa 428.336.925 K 01 v. Že ta račun kaže, da Madžari nimajo pravice do Bosne in Hercegovine, ne glede na smešnost »Kraljestva Rama«. Madžari imajo pač svojo posebno zgodovino, katere pa znanstveni krogi ne priznavajo.

Avstrija se ni ponižala, ko je ponudila Turčiji odškodnino 54 milijonov za državne domene — močnejši je lahko velikodušen. S tem pa se je vzela Angliji možnost vednega hujskanja.

Proti aneksiji je tudi velik del bosenske - hercegovskega prebivalstva, to pa zato, ker se je grešilo s tem, da se je deželi oskrbovalo po madžarski metodi, ne pa po nasvetu felcajgmostra Filipovića, ki je svetoval, naj se ljudstvo pritegne k upravi. Avstrija mora računati z razmerami in pridobila bo tudi tiste, ki so ji sedaj nasprotni.

Aneksijo je pozdravljati s stališča trializma, kateri je težko, a vendar dosegljiv. Izrekli so se zanj nemški krščanski socialci, toda ne v širšem, temveč v ožjem pomenu, ki je za nas škodljiv, ker bi nam odtrgal slovensko Dalmacijo. Za nas ima pomen samo trializem v širšem pomenu, ki združi Jugoslovane od Trsta do Donave. Tega ne zahteva samo naš, temveč tudi vitalni interes monarhije.

Govoriti o tem mora poleg naše tudi ogrska vlada, ki se bo gotovo branila, težav bo veliko, ne smemo se vdati kismetu, temveč delati, pripravljeni. Biti moramo popolnoma na jasnem glede našega cilja. Evropska atmosfera je napolnjena z elektriko, in morda bo kmalu tu prilika za uresničenje naših idej. Nemčija se je morala umakniti v ozadje, kakor njen cesar, jugoslovanski živeli pa gre kvišku, kar pomeni izpremembo v evropski politiki. Vprašanje jugoslovansko je postalo vprašanje habsburške velesile, ki mora računati z njim. Njena ekspanzivnost je mogoča le proti Balkanu, proti Jadranskemu morju. Položaj za nas se lahko kmalu izpremeni, kakor se je hitro, v 18 letih, spreminjal na Ogrskem. Leta 1848. je Ogrska bila upokorjena, čez 18 let pa je že komandi-

rala. Če pa tudi ne pride tako kmalu do uresničenja naših želja, če se to zgodi tudi šele v 100 ali 200 letih, naša dolžnost je, da z vsemi silami delamo na to uresničenje. Ako bo naše delo tudi nekaj nepopolnega, šli pa bomo v grob s prepričanjem, da smo storili svojo dolžnost.

Poslanec baron Schwegel.

Začetka njegovega govora ni bilo čuti, iz nadaljnjih izjavanj pa povzemamo sledeče: Državna organizacija na nacionalni podlagi je na Balkanu nemogoča. Sploh je balkansko vprašanje sila težavno. Razpad turške vladavine bi pomenilo nove sode, ker ni nobeno balkansko narodno pleme toliko močno, da bi moglo ustvariti državo. Avstrija je dolgo mislila na to, kako bi vzdržala svoj vpliv na Balkanu. Pred berolinsko pogodbo so se vršila pogajanja, da se ohrani Srbom največja gospodarska in kulturna samostojnost. Če bi se bilo to uresničilo, bi bili postali Srbi v državi vplivni faktor. Politične izpremembe bi bile v to nepotrebne. To je bilo stališče, ki ga je zavzemala Avstrija na berolinskem kongresu. (Ekscelencija baron Schwegel je še edini živeči avstrijski diplomat, ki je sodeloval pri berolinskem kongresu.) Kriva ni bila nasprotnost avstrijske diplomacije, da se ni doseglo to.

Potem zagovarja zvezo z Nemčijo, katera da je bila zadnji čas edina opora Avstriji.

Stroški okupacije dajejo pravico Avstriji zahtevati odškodnino, ne pa da bi jo dala.

Srbi se imajo za svoje stališče na Balkanu zahvaliti edino le Avstriji. Obsoja vladno politiko v Bosni in Dalmaciji, zanemarjanje ponujenih sredstev. Ustvariti se mora možnost naravnega razvoja teh dežel, vsaka narodnost naj se prosto razvija, a izogibati se je treba predaleč segajočih narodnostnih idealov.

Končno predlaga resolucijo, ki zahteva združuje Žumberka in Marindola s Kranjsko in naroča vladi, da dokonča tozadevna pogajanja z ogrsko vlado.

Poslanec dr. Ivan Tavčar.

Popolniti hočemo nekoliko izjavljaj govornika naše stranke tovariša dr. Trillerja. Stvar je nekoliko težavna, ko sta govorila že tovariša ekscelencija baron Schwegel, ki je bil sam navzoč pri sklepanju berolinske pogodbe, in aktivni politik tovariš dr. Šusteršič. V stvar samo se ne bom spuščal, niti v vprašanje, ali je bila Avstrija upravičena izvesti aneksijo. V istem trenutku, ko je bila stvar izvršena, je moralo biti vsakomur jasno, da se Avstrija ne sme umakniti, ako se noče odreči svoji stališču kot velesila.

V bistvu se gotovo strinjata obe slovenski stranki v tej zbornici glede na to vprašanje, vendar pa naj se mi dopusti, da dam izraza nekaterim skrbem, ki me navdajajo ob tej priliki. Dr. Šusteršič mi ne bo štel v zlo, ako se ne strinjam z njegovim mnenjem, da naj čakamo 100 ali celo 200 let na plodove aneksije, kajti ne vem, ali bo sicer tedaj še slovenski narod v položaju, da bi mu bilo mogoče kaj takega, pač pa sem mnenja, da naj e dela z vsemi silami na to, da slovenski narod pred ko prej fruktificira aneksijo in skuša dobiti plodove iz nje.

Kdor pozna zgodovino anektiranih dežel, bo priznal, kar je priznal tudi ekscelencija baron Schwegel, da je bila madžarska politika v največjo nesrečo tem deželah, da je bila kriva vsemu neredu. Bojim se v prvi vrsti, da bi se tudi sedaj ne polastili Madžari te prilike in pokvarili, kar bi stvar sama nasebiprinesla dobrega. Z našega stališča pa me skrbi, da bi tudi nekateri naši politiki ne storili kaj enakega. Z vsi silo je treba delati na to, da se vprašanje reši v takem smislu, da se slovenski vpliv v tej državni polovici ne bo zmanjšal, da se Slovane ne porine v usodepolno manjšino, paziti je na to, da nas ne zadene katastrofa, da bi bili Jugoslovani v brezvplivni manjšini.

Nečem biti diplomat, velik celo ne, a v eni stvari se vendar ne strinjam z baronom Schweglom. Pri nas namreč velja kot nekaj malik zveza z Nemčijo, ki naj bi bilo neko zlato tele, pred katerimi bimoralisakdan klečati. Ne zdi se mi namreč položaj tak, da bi Avstrija bila na vsak način odvisna od nemškega cesarstva. Ta dogma se mora omajati, to pa še tembolj, ker obstoji nevarnost, da Nemčija vsled svojega razvika, katerega ne more gledati perfidni Albion, potegne v svojo krizo tudi Avstrijo, ki naj plača potem zato veljanske stroške. V tem še bolj potrjuje dejstvo, da je Nemčija ravno v aneksiji Bosne in Hercegovine našla povod, da je nekako vsiljivo konstatirala na zunaj, da stoji in leži z našo monarhijo. Ta dogma takointako ni preveč vglobljena med slovenski narodi, saj zveze z Nemčijo nihče ne ljubi, in to tem manj, ker lahko

pride zaradi te zveze Avstrija do katastrofe.

Vrjeli mi bodete, da v vprašanju aneksije gotovo vsaka slovenska stranka simpatizuje s tistim narodom, ki nam je najbližji, s Hrvati, ali tudi Srbi so naši bratje, in zato nas vodi le ena želja, da naj se tedaj, ko se bo uredilo to vprašanje, ne ustvari kaka Lombardija. Ravno tako pa tudi želimo, da bi tudi Črna gora in Srbija s kako krvavo rano ne zapustili one evropske konference, kjer se bo obravnavalo to vprašanje! (Zivahno odobravanje slovenskih poslancev!)

Nato je zaključil debato predlagatelj dr. Krek, poudarjajoč, da morajo avstrijski narodi, ako žele bodočnost državi, skrbeti za to, da se prizna stališče Jugoslovanov. Zahvaljuje se nato narodno - napredni stranki, da je omogočila priložnost, da se je o tem vevročnem vprašanju moglo govoriti v tej zbornici. Poudarja, da se tisti, ki obsojajo Avstrijo na smrt, zelo motijo. Avstrija je mnogo bolj napredovala kot Nemčija, in aneksija je pokazala bujno življenje. Avstrija se šele dela. Spali smo le pod vtisom moči Nemčije in Rusije, in norci so tisti, ki vsled prve mislijo na smrt Avstrije, kakor tisti, ki mislijo, da je prijateljstvo Rusije nevarno za Avstrijo. Odgovarja nato se baronu Schweglu, ki je mnenja, da naj bi se izključil pri aneksijskem vprašanju narodnostni moment in se postavilo samo na avstrijsko stališče, in kaže na lep napredek srbskega naroda na Ogrskem, kateri pa je bil omogočen le zato, ker jim je bil po cesarju Leopoldu zagotovljen prost narodni razvoj, ko jih je izvzel iz madžarske uprave. Zaključil z besedami: Nam Slovanom lastno samostojno upravo! (Zivahno odobravanje!)

Dr. Krekov predlog in resolucija barona Schwegla se nato sprejmeta in odkažeta ustavnemu odseku. Poslanec Dimnik je vložil interpelacijo v zadevi preiskavanja mleka na ljubljanskem trgu.

Odgoditev deželnega zbora.

Deželni predsednik pohvali nato uspešno delovanje deželnega zbora ter zagotavlja zbornico, da bo vladala šla deželnemu odboru na roko pri izvrševanju dela, ki mu ga je naložil deželni zbor. Nato izjavi, da je vsled najvišjega povelja dež. zbor z današnjim dnem odgođen.

Zahvale.

Deželni glavar poudarja, da se razide deželni zbor z zavestjo, da se ni bilo zasedanja, v katerem bi bil deželni zbor delal s tako marljivostjo, s takim navdušenjem. Deželni odbor čaka težka naloga, da bo izvršil vse, kar mu je naložil deželni zbor. Začetek zasedanja je bil buren, in vse je kazalo, da bo deželni zbor razbit, predno bo prišel do dela, ali strast je podela in zmaganja je ena misel: delo za narodne in gospodarske koristi v blagor ljudstvu. Tako se je burni začetek lepo zaključil s pozitivnim delom. Zeli, da bi se zopet vsi zdravi in čili sešli pri prihodnjem zasedanju in zopet uspešno delali v napredek in blagor domovine, ter zaključil sejo. (Odobravanje!)

Baron Schwegel se zahvali v imenu zbornice deželnemu glavarju na spretnem vodstvu želeč mu vse najboljše in da bi se dolgo stal na čelu deželne uprave. (Odobravanje!)

Deželni glavar izreče še zahvalo svojemu namestniku baronu Liechtenbergu, nakar so se poslanci razšli.

Tako je končalo to v resnici nad vse interesantno zasedanje našega deželnega zbora.

Obtožnica proti srbskim „veleizdajnikom“.

Včeraj smo navedli na kratko, česa se dolže v zagrebških in varaždinskih ječah zaprti Srbi Adam Pribečević in 52 drugov.

Očita se jim, da se smatrajo za Srbe, da imenujejo zemljo, kjer prebivajo, srbsko, da so imeli v svojih hišah slike kralja Petra I. in preproge s srbskim grbom, da so se posluževali srbske narodne rdečemođrobele zastave, da so urjavali v občinski urade svoje pismo-cirilico in da so popevali narodne himne.

To so zares zločini najhujše vrste, pravzaprav „veleizdaja“, ki zahteva najstrožje kazni — smrt na vešalih, kakor jo predlaga obtožnica za vse osumljenca!

Ako bi bila vsa ona dejanja, ki se očitajo v obtožnici Srbom, res veleizdajalska, potem bi morali n. pr. vse naše Nemce po vrsti obtožiti tega zločina in izročiti na justifikacijo krvniku. Saj je notorično znano, da pri nas ni skoro niti ene nemške hiše, kjer bi ne imeli slike nemških cesarjev Viljema I. in II., knesa Bismaroka

itd., ni je nemške hiše, kjer bi pri vsaki priliki ne popevali „Die Wacht am Rhein“ in „Deutschland, Deutschland über alles“, ni ga skoraj nemškega inteligenta, ki bi se ne upal javno trdit, da morajo pod nemško državo priti vse dežele od Belta do Adrije.

Vse to je notorično, a doslej še nobenemu avstrijskemu državnemu pravdniku ni prišlo na misel, da bi te ljudi zgrabil za vrat in jih vtaknil v ječo radi veleizdaje.

Ja končno, ali bi bili varni pred pestjo državnega pravdnika mi Slovenci, ako bi se tudi pri nas jel posnemati sijajni zgled zagrebškega državnega pravdnika?

Tudi mi Slovenci imenjemo zemljo, kjer smo se rodili in kjer živimo, slovensko in ne avstrijsko, borimo se in delamo za „Združeno Slovenijo“, ki je sedaj še tudi ni na zemljevidu, rabimo slovensko belo-modro rdečo zastavo in uvajamo slovenski jezik v občinske urade in druge korporacije ter popevamo narodne slovenske in slovenske himne.

Torej smo prav takšni „veleizdajniki“ kakor oni srbski mučniki, ki že pet mesecev zdihujejo po zagrebških in varaždinskih ječah in nad katerimi visi sedaj krvnikov meč.

Po hrvaškem vzorcu bi se dala tudi med nami konstruirati kaka „veleslovenska propaganda“ in zapreti bi se dalo radi take „veleizdaje“ ne samo pol stoletje, marveč na tisoče in tisoče slovenskega naroda!

Ze iz teh kratkih pripomb je razvidno, kako absurdna je obtožnica, ki jo je dvignil zagrebški državni pravdnik Accurti proti srbskim „veleizdajnikom“.

Obtožnica je pravzaprav pravniški monstrum in proces, ki se ima vršiti v prvi polovici meseca februarja, je evropski škandal prve vrste, ki bi bil nemogoč celo v vsaki absolutistični državi, ki pa je žal edino mogel v zemljah „svobode“ — na Madžarskem in Ogrskem.

Podrobnosti iz te famozne obtožnice priobčimo v prihodnjih številkah.

Odsek za reformo državnoborskega poslovnika.

Dunaj, 18. januarja. Odsek za reformo državnoborskega poslovnika je danes popoldne razpravo prekinil in jo nadaljuje jutri popoldne ob treh. Večina članov je nasprotna predlogom podpredsednika dr. Steinwenderja. Velike stranke so že podale izjavo, da Steinwenderjevega reformnega načrta ne morejo sprejeti. V istem zmislu so se izjavili tudi Malorusi in jugoslovanska „Narodna zveza“. Nastop teh strank proti Steinwenderjevemu načrtu utemeljujejo s tem, da se ne sme dovoliti, da bi se manjšine v zbornici kratkim potom oropale najprimitivnejših parlamentarnih obrambnih sredstev. Kakor kaže, bo odsek najbrže odklonil Steinwenderjeve predloge.

Dunaj, 18. januarja. Člani odseka za reformo poslovnika pričakujejo, da bo vlada prevzela iniciativno v vprašanju pavšaliranja poslanskih dnevnih. Odsek bo svoja dela končal koncem tega ali začetkom drugega tedna. Med tem se imajo nadaljevati pogajanja za pavšaliranje poslanskih diet in za zvišanje plač predsednikom in podpredsednikom.

Avstro-turški sporazum.

Dunaj, 18. januarja. Pogajanja med poslanikom Pallavicinijem in turško vlado radi sestave protokola o načelnem dogovoru glede Bosne in Hercegovine so imela popoln uspeh. Ministrski svet v Carigradu je načrt protokola sprejel in poslanik Pallavicini je prepis tega protokola že včeraj zvečer poslal na Dunaj. Zapisnik obstoji iz devet točk. V uvodu se naglašja, da ima sporazum namen utrditi prijateljske odnose med Avstro-Ogrsko in Turčijo.

Carigrad, 18. januarja. V današnji seji državnega zbora je 13 poslancev vložilo interpelacijo o bosanskem vprašanju. O interpelaciji se bo razpravljalo šele, ko predloži vlada parlamentu zapisnik o sporazumu z Avstro-Ogrsko.

Miroljubna Turčija.

Dunaj, 18. januarja. Listi javljajo: Turčija se trudi, da bi preprečila vojno prihodnje spomladi. Ornogorska vlada ji je baje že obljubila, da ne bo započela vojne. Mladoturki se baje trudijo, da bi dobili enako obvezo tudi s strani Srbije. Turška vlada je obvestila Srbijo, da v slučaju vojne ne more računati na njeno pomoč. V Carigradu se boje, da bi se Turčija zapela v vojno z Bolgarsko, ako bi Srbija spomladi pričela z vojevanjem. Srbska vlada še doslej ni dala nobene obvezne izjave v tem oziru, češ da je to stvar nove vlade, ki se ima sestaviti. Čm bo novi kabinet sestavljen, pridejo s srbskim poslanikom v Carigradu mladoturški delegati v Belgrad, da se ponče o namenih Srbije.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 19. januarja.

— **Nemška posest na II. ljubljanski gimnaziji?** Nemški listi opozarjajo nemške suplente, da je na II. državni gimnaziji raspisano suplentsko mesto za zgodovino, zemljepisje in nemški jezik, ker je profesor Jauker dobil dopust, ter jih pozivajo, naj kompetirajo za to mesto, ki je baje — nemška posest. Koštanjemo, da je bil ta zavod ustanovljen kot prva slovenska gimnazija, konstatujemo, da je Jauker za sedel mesto pokojnega Simona Rutarja, konstatujemo, da Jauker za pouk nemščine v višjih razredih niti ni uspo sobljen, konstatujemo končno, da na tej gimnaziji ni nobenega nemškega dijaka ter vprašamo, kako si morejo v takšnih okoliščinah Nemci lastiti to mesto kot „nemško posest“? Opozarjamo kompetentne faktorje na to stvar ter jih pozivamo, da preskrbe, da bo dobil raspisano mesto na slovenski gimnaziji kak potrební slovenski suplent, ne pa kak pritepeni Nemec! Nemške zalege imamo že itak preveč na gimnazijah po Slovenskem!

— **Jagić in Slovenec.** Piše se nam: Jagić je zaradi svojih Slovencem res škodljivih površnosti našel pregorele zagovornike. G. dr. Ilašić se je oglasil celo ex cathedra predsednika „Matice Slovenske“, ali baš ta nikakor ne bi smel napisati besed („Slovenski Narod“ dne 12. jan.): „Jagićev „Bosanci“ so si sami krivi, če jim jezika ne smemo imenovati s pravim imenom.“ Nobenemu Slovencu, posebej pa predsedniku „Matice Slovenske“ ne kaže očitati Bošnjakov, da se niso sami gospodari svoje usode. Sicer pa glede jezika to niti ni resnično, kajti vsak Bošnjak ga sme pravilno imenovati „srbsko-hrvaški“ ali pa „srpski ili hrvatski“, saj je bosenska vlada sama še pred dvema letoma odpravila izraz „bosanski jezik“. In to vznbuja že lostne spomine, katere g. dr. Ilašić po nepotrebnem oživlja. Obče znano je bilo, posebno pa Jagića, da je Madžar minister Kallay hotel ustvariti poseben „bosanski narod“ in tako za gnati klin med Hrvate in Srbe. In ko se je temu po pravici od vseh strani oporekalo, prišel je Kallay v delegacijah 1. 1896 Hrvat in slavist Jagić na pomoč ter zagovarjal „bosnische Sprache“. Toliko v obrambo resnice in za priporočilo večje previdnosti tistim, ki ne govore samo v svojem imenu!

— **„Novoje Vremja“ o Slovenih.** V članku „Savjestvo v 1908. godu“ piše petrogradsko „Novoje Vremja“ o Slovenih to le: „Ne manj težaven je položaj Slovencev. Bela Ljubljana se je orosila z mučeniško slovensko krvjo koncem kongresa slovenskih časnika, ki jih je s toliko gostoljubnostjo sprejela v svojo sredo. Pritisk alpskih Nemcev na ta poldrugmilijonski narodni slovenski, ki prebiva v podnožju Triglava, je zlasti silen. Toda tudi sila slovenskega odpora v zadnjem času izredno narasča. Tam ne poznajo obupa in kulturni uspehi Slovencev v Trstu se javljajo kot dobro znamenje za bodočnost vsega slovanstva.“

— **Pomožna akcija — pomani kanje krme.** Na moja izjavljanje na protestnem shodu v Zagorju pri Št. Petru dne 10. t. m. odgovarja „Gospodarska zveza“ v „Slovenec“, da nima povoda zagovarjati krivice, katere je baje pri pomožni akciji zakrivila deželna vlada. Še klavnejši je zagovor, s katerim pere „Gospodarska zveza“ sama sebe, ker se ji zdi naravnost smešno, iskati seno za pomožno akcijo na Kranjskem in se lovi za neko „pariteto“, katere ven dar ne more biti kriva, da še občina Zagorje in še katere druga občina do danes ni dobila sena niti od prve dobave. „Gospodarska zveza“ ima še za dolgo čez glavo dela s prvo dobavo. Bog ve, kdaj se bo mogla lotiti druge dobave. Gospod Škrbinec sam obupno jadrkuje, ker vidi, da je pravačasna razdelitev vseh krmil nemogoča, če tudi vsa živina lakote pogine; o tem sem se osebno prepričal pri „Gospodarski zvezi“. To ni pomožna akcija za kmetovalce. Svetujem zato vsem kranjskim občinam, da se obrnejo naravnost na deželno vlado in poljedelsko ministrstvo, od katerega se naj zahteva, da odredi tak način razdelitve krme, da jo bode živina še doživela. Toliko odgovarjam za danes, podrobnejši odgovor sledi. — Alojzij Domioelj, Zagorje na Pivki.

— **Izpraznjena srednješolska mesta.** Društvo slov. profesorjev bode od sedaj dalje priobčevalo vsa možnost vsak mesec dvakrat vsa raspisana srednješolska mesta, za katera lahko prosijo vsi slovenski supletni, izprašani za slovenski in nemški učni jezik. Številke v oklepajih značijo za kdaj je mesto raspisano in do kdaj velja raspisni termin; samo en datum pove le raspisani termin.

— **Ravnateljstva mesta:** realca, Gorica, (za II t. 26 I. 1909); gimn. Mähr.-Neustadt (15. II. 1909); I. gimn. Černovice (10. II. 1909). — **Klasična filologija na gimn. za š. l. 1909/1910:** Dunaj XIX (30. I. 1909); Maribor (31. I. 1909); Inomost (31. I. 1909); Asoh (14. II. 1909); Ljubno na Šč. (31. I. 1909); Freudental (12. II. 1909); Bregovica (15. II. 1909); Dunaj III. (20. II. 1909); Mähr.-Schönberg (20. II. 1909). — **Moderna filologija na realkah za šol. leto 1909/1910:** raspisanih je 23 def. mest; kdor bi se zanje zanimal, naj se obrne na društveni odbor. — **Zgodovina in zemljepisje:** na realkah za šolsko leto 1909/1910: Dunaj II. (30. I. 1909); Brno (28. II. 1909); Dunaj IX. (30. I. 1909); Černovice (30. I. 1909). — **Matematika in naravoslovje za šolsko leto 1909/1910:** real. gimn. Tešin (20. I. 1909); real. Dunaj IX. (30. I. 1909); real. Warasdorf (25. I. 1909); II. real. Gradec (31. I. 1909); real. Tropava (13. II. 1909); realca Linc (15. II. 1909). — **Prirodoslovna skupina;** real. Dunaj VI. (30. I. 1909); gimn. Trg (Feldkirchen) (15. II. 1909). — **Risanje za šolsko leto 1909/1910 na realkah:** Gostopeč (Auspitz) do febr. 1909; Krnov (Jägerndorf) (13. II. 1909); Kufstein (15. II. 1909). — **Telovadba:** real. Bielitz (1. II. 1909) Prosilci, ki žele natančnejših podatkov, naj se obrnejo na društveni odbor. V doglednem času se bode potreboval kemik, kdor izmed slovenskih visokošolcev to svrhu študira, naj se javi z vsemi potrebnimi podatki odboru prof. društva. Klasične in moderne filologe opozarjamo na veliko število raspisanih mest.

— **Na deželni meščanski šoli v Celju** postajajo razmere vedno neznošneje. Slovenski učenci se škandirajo in zapostavljajo ob vsaki priliki. Njih narodnost se ne upošteva, kakor to gre na kakem vzgajališču. Učitelji so vsi, razen kateheta Nemci ali vsaj nemškega mišljenja ter deloma uganjajo veliko nemško — politiko. Disciplina na tem zavodu je skrajno dirutna; dogajajo se tu reči, ki so kje drugod absolutno izključene. Zloglasni Kresnik, upokojeni učitelj vlad raznih neprilik, katerega je vaš list že parkrat prav markantno označil, še vedno „poučuje“ slovenščino, čeravno so naši poslanci za tega voljo že interpelirali v deželnem zboru štajerskem Pa kaj, saj je boljše, da se učenci slovenščine uče — napadno! — Riba pač pri glavi smrdi. Ravnatelj Paul, sicer dobrodušen in koncijantea mož, je Nemoi in ne razume slovensko. Gotovo nekaj, kar je le pri nas Slovenceh mogoče! Zavod, ki je namenjen Slovencev, pa ima vodjo, kateri niti jezika pretežne večine učencev tistega v najmanjši meri zmožen ni! Paul ima sicer tudi že dosti dosluženih let, ter bi že lahko bil upokojen. — Tu se mora ustvariti remedura! Mi Slovenci kategorično zahtevamo, da se ob prihodujem šolskem letu mesto ravnatelja na celjski meščanski šoli sigurno razpiše ter v to imenuje moža, ki bode slovenščine popolnoma vešč. — Tako nam piše oče, ki je prisiljen svojega sina pošiljati v to „vzoro“ učilišče. Komentar k vsemu, pa si naj naredi vsakdo sam.

— **Matura iz slovenščine na utrkivističnih gimnazijah.** Naučno ministrstvo je odredilo, da morajo abiturijente tukajšnjih utrkivističnih gimnazij, za katere abiturijente je slovenščina kot materinščina do najvišjega razreda učni jezik, poleg pisne mature iz nemščine kot učnega jezika napraviti enak spis iz slovenščine.

— **Deželni odbor** je imenoval dr. Otokarja Kačerja sekundarjem v deželni bolnici.

— **Imenovanje.** Delovodji gg. Josip Tratnik in Josip Ganslmayr, ki imata naslov strokovnega učitelja, in od katerih je prvi na umetni obrtni strokovni šoli v Ljubljani, drugi pa na strokovni šoli za obdelovanje lesa v Kočevju sta imenovana za strokovna učitelja v X. čin. razredu.

— **Podolitev naslova.** Delovodja na umetnoobrti strokovni šoli v Ljubljani gosp. I. van T. v. d. ar je dobil naslov strokovnega učitelja.

— **Podolitev naslova** Deželno sodni svetnik in predstojnik okr. sodišča Ernest Ferik v Radovljici je dobil ob priliki stalnega upokojenja naslov višjega deželnsodnega svetnika.

— **Iz šolske službe.** Zaradi bolezni je dobil dopust nadučitelj g. Leopold Armič na III. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani in pride na njegovo mesto izpraznjeno pomožna učiteljica gđ. Julija Toplikar. Suplent na salezijanski šoli v Rakovniku g. Leopold Kopač je imenovan za provizoričnega učitelja na 5. razrednici v Postojni. Zaradi bolezni je dobila dopust učiteljica Marija Mahorič v Šturjah in pride na njeno mesto kot suplentinja absolvirana učiteljska kandidatinja gđ. Pavla Zenko.

— **Iz pisarne slovenskega gledališča.** Z ozirom na „Glas iz občinstva“ v sobotni številki „Sl. N.“ nam pošilja ravnateljstvo slov. gledališča sledeče pojasnilo: Ložnih abonentov na deželni sploh nima slovensko gledališče v Ljubljani, nego so brez izjeme vsi ložni abonente stalno v Ljubljani. Pritožbe ni dobilo ravnateljstvo doslej nobene niti pisмено niti ustno, zato je se ni mogla prezeti nobena želja. Zaporednost predstav je označena na vsakem gledališkem listu, ker se vsaka izprememba par dni pred predstavo sporoči v naših dnevnikih. Vsakdo dobi mesto v našem gledališču, ako se prijavi pravočasno, a tudi v poslednjem hipu se navadno najde prostor po ložah, ki so slučajno proste. Ravnateljstvo torej z največjim veseljem postreže vsakomur, ki se obrne nanje s kako željo, odklanja pa vsakršno neutemeljeno očitjanje. Ravnateljstvo le še prosi, da se mu sporočajo vse želje št. abonentov direktno v pisarno.

— **Repertoire slovenskega gledališča.** Danes se igra za neparabonente opereta „Giroflé-Giroflé“. V petek se poje za parabonente Puccinijeva opera „Madame Butterfly“. V nedeljo sta dve predstavi: popoldan ob 3. ljudska predstava ob nižnjih cenah narodna igra „Legijonarji“ za parabonente zvečer pa se na mnogostransko zahtevo poje zadnjič opera „Carmen“ za neparabonente.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda** sta darovala: neimenovani dobrotnik D. J. 20 K. mesto venca na krsto rajnemu dr. Mraku, gđd. Ljudmila Schreiner, blagajničarica učiteljskega društva za slovenjebistriški okraj, 10 K. mesta venca na krsto pokojni gospe Koklovi Hvala!

— **Pisateljsko podporno društvo** je imelo snodi v restavraciji „Narodnega doma“ letošniji redni občni zbor. Društveno premoženje znaša 18 339 K 10 v, podpore se je pa preteklo leto podelilo 680 K. Odbor je ostal isti kot doslej.

— **Potres v Kalabriji** je naslov vlezanim vega predavanja, ki se vrši jutri, v sredo 20. t. m. ob 8 zvečer v veliki dvorani „Mestnega doma“. Govornik dr. Pavel Grošelj je že opetovano pokazal, kako divno prednaša naravoslovska vprašanja. Potres v Kalabriji pa je taka najaktualnejša zagotetka, ki mora zanimati vsakogar. Skioptičke slike bodo pojasnevale pojasnjevale prežalostne dogodke v Južni Italiji.

— **O naredniku Zidančku**, ki je v preiskavi zaradi veleizdaje, se govori, da je bil že obsojen na 6 let ječe. To ni res. Zidanček sploh še ni bil sojen. Zaprj je še vedno v Gradcu. Zaslisanih je bilo že nebroj prič in kakor smo čuli, so vse, tudi Nemci, zanj ugodno izpovedale.

— **Kako se postopa na ljubljanskem trgu.** „Slovenec“ je svoj čas nevezdržema napadal magistrat radi tržnih razmer in zahteval najstrožje tržno nadzorstvo. Sedaj, ko se želji vsaj deloma ustreza, mu zopet ni prav in zopet napada nadzorstvene organe, češ, da so preostri. Po njegovih sedanjih nazorih že zadostna za Ljubljance mleko, ki ima le 2-5%, toľšče, kajti upoštevati se mora, da dobiva živina slabo krmo in da ravnajo kmetice z mlekom napadno. Zagovarjati na ta način mlekarice, pravi se dajati sleparjem potuho. Največji nedostatek v aprovizaciji ljubljanskega mesta je, da prinašajo okoliščani v mesto mleko, ki so ga ali posneli, ali pa z vodo zalili. Ako tržni organi zanikarno mleko uničijo, je to za sleparje najmanjša kazen. Ker pa „Slovenec“ s tem ni zadovoljen, naj magistrat postopa še strožje in naj vsako sumljivo mleko odda kemičnemu preskuševališču, mlekarice pa o. kr. sodnji. Zakaj bi ravno Ljubljanci morali imeti do mlekarice obzire, če jih one nočejo imeti do njih! Mar naj mi še naprej preplačujemo njihovo sleparstvo, zanikarnost in slabo krmo?

— **Slovenskega trgovskega društva „Merkur“ v Ljubljani VIII.** redni občni zbor bo v nedeljo, dne 24. januarja ob desetih dopoldne v društvenih prostorih v „Narodnem domu“.

— **Najvišja zahvala.** Gđd. Malka Šimec, 15letna hčerka tukajšnje narodne napredne rodbine, bila je ta dni odlikovana z najvišjo zahvalo cesarjevo za jubilejno pesem, naslovljeno „Mojemu cesarju“ in se je rokopolis omenjene pesmi shranil v cesarsko družnensko knjižnico.

— **O delavcu plinarne, J. Podbevšku**, ki se je pretekli teden v realnem posloplju obesil, se po mestu širijo govorice, da bi bil brez varstva iz službe odpuščen in da ga je to gnalo v smrt. Tej govorici nasproti moramo konstatovati tole: J. Podbevšek se je zadnje čase popolnoma nadel pijačevanju in je svojo službo (nabiranje in nabiranje plinomerov po mestu) močno zanemarjal. Ker so se o njem stranke zelo pritoževale, se je odredilo, da bo Podbevšek sanaprej

delati na dvorišču pri premogu, kjer so čistili in sicer za tisto, kot poprej, s čimer je bil Podbešek tudi zadovoljen. Tudi podbeški ravnatelj je Podbešek, ki je delal kot delavec na dvojni. To je gola resnica, katero lahko potrdita knjigovodja in planar; vse govorice, kot na primer v „Grage Tagblattu“ so zgolj izmišljotine. **Prošnja do usmiljenih sro. Na** red videvem Selu št. 10 pri Udmatu pri Albin Strus, ki ima 6 otrok, ki ne najdejo bode. Žena mu leži že sedem let v postelji bolna. Mož je bil včas v Trzinu, kjer je ustanovil bralno društvo, izuril pevce in mnogo let njih pevovodja. Vsled dolga narodno naprednega mišljenja je preganjal njegov šef Gassner, ki je zapustil kraja. Strus je zasledljiv v vodstvu tvojinskih knjig, konter itd. Naj bi se našel kdo, ki ga vzeli v službo, katero vsako rad prevzame, samo da bi mogel preživeti svoje otroke. Da je hitra pomoč njegova potrebna, pač ni treba posebno naglašati. Zato prosimo podpore bedni družini, kdor bi pa mogel, naj pa vzame Strusa v delo.

Zadnje južno vreme je napravilo dokaj neprijetno. Ceste in pota so bile tako, da bi bil človek kmalu ostal blatu. Gorje mu pa, kdor ni sledil nasvetu svari in da je prišel v mesto sam. Trepala je živina in trpel je iznik sam. Vsled slabih potov je šlo medeljo jako malo ljudi na deželo, so se rajši zabavali v mestu po kavarah in gostilnah. — Ljubljana se zelo narasta in so po nji plesale popoldne velikanse plasti ledu. Ene skoraj segala od brega do brega. Prinesla je tudi cel most z držaji. Temperatura se je pa ponoči spremenila, da smo imeli danes tecej oster mraz, lep solučnat dan, to pa so vsa suha, pomrzljona.

Za rezervnike Razervni častniki ozir rezervniki, ki žele opraviti toščno orožje vajo pri kakem višjem poveljstvu s svojim motornim vozilom, se imajo do konca februarja glasiti pisмено ali ustmeno pri prijetnem o. in kr. okrajnem dopolnilnem poveljstvu. V tej prijavi je treba napovedati, kako moč ima to vozilo, katerega tipa da je in pa, če pada šofer med rezervnike stalne vojske ali domobrancev. Transportne stroške za šoferja in motorno vozilo zgor tudi stroške prehranitve šoferja pri vojni erar. Za obrabo avtomobila je določeno po 30 K odškodnine na dan, za cno motornega kolesa pa 6 K.

Podpirajmo slovensko obrednost piše: Od različnih strani nam poročajo, da tovarna sveča, ali itd. Seemann na Glincah pri ljubljani pošilja duhovnikom slovenske priporočilne liste, v katerih se našli Seemannove sveče. Tega prav nič ne zamerjamo g. Seemannu, ker poštena reklama je dovoljena vsakomur. Toda kot slovenski list pa moramo opozoriti slovenske in hrvaške duhovnike, zlasti po Istri in Gorici, da je na Slovenskem mnogo slovenskih svečarjev, kar pa gospod Seemann ni. Medtem ko Nemeo gosp. Seemann dela skoro izključno s slovenskim, deloma tudi s hrvaškim jezikom, se slovenski svečarji, razen par izjem, ne morejo dvigniti. Naj naštejemo tu slovenske svečarje, ki so nam znani. V Kranju sta dve svečarski tvrdki: Windischer, Pink; v Kamniku dva: Sterle, Hčič; v Kandji pri Novem mestu je tvrdka Murn; v Novem mestu je druga tvrdka Murn; v Gorici je, ki je nam znano, najboljša slovenska tovarna sveča I. Kopač; v ljubljani pa je O. Dolenc. V Ljubljani je poleg drugih še večja svečarsnica Supeva, katere lastnik je Nemeo, g. Perles. Prosim, da se vrstite vpoštevali!

Investija društva v pospeševanje obdelovanja ljubljanskega barja za leto 1908. Sestavil društveni tajnik. ing. chem. J. Turk. Sliko dr. E. Kramerjevo in 21 podobami. Ljubljana 1908 Založilo „Društvo v pospeševanje obdelovanja ljubljanskega barja.“ Tiskali J. Blasnik nasledniki. — Društvo v pospeševanje obdelovanja ljubljanskega barja jako uspešno deluje ter ima vidnih izdatnih uspehov. Investija, ki jih je društvo dalo za l. 1908 in jih je sestavil društveni tajnik g. inž. J. Turk, jasno kažejo, kolikšnega pomena je to društvo gospodarskem oziru za ljubljansko barje. Gosp. izvestitelj se na prvem mestu spominja svojega prednika, dr. E. Kramerja, ter je „Investijem“ dal tudi njegovo sliko, v prvem delu pa opisuje društveno delovanje, obsega priskrbovanje semen in metnih gnojil po znižani ceni društvom ter mnogobrojne gnojilne poskuse na travnikih, pri pesi in pri prirju. Ti poskusi so za Barjane bile praktične vrednosti, ker jim kažejo način, obseg in uspeh gnojenja. Pri izvajanju naukov iz primerov gnojilnih poskusov bi bilo — v kakem kakemu ugovoru — dobro prirediti, da so ta izvajanja veljavna in take razmere, v kakšnih so se po-

skusi delali. Jako dobro je gosp. izvestitelj pogodil, da je v drugem delu podal kratek pouk o pomenu umetnih gnojil s posebnim osirom na njih umno uporabo na ljubljanskem barju. Tu je nakratko opisano rastlinsko življenje ter bistvo in raba umetnih gnojil z osirom na njih vsebino in na rastline, ki jim je gnojiti. Marsikaj Barjan bo šele potem prav razumel in vedel ceniti gnojilne poskuse, opisane v prvem delu „Investij“, ko prebere drugi del. Tretji del podaja posnetek iz zgodovine osuševanja ljubljanskega barja. Ta del je še sato zanimiv, ker so se baš začela dela za osuševanje barja, ki bo iz zdravstvenih in gospodarskih ozirov tako zelo važno ne samo za barske gospodarje, ampak tudi za ljubljanske. Zadoji del nam v podobi in besedi predstavlja nekaj važnih poljedelskih strojev, ki se vsled vedno večjega pomanjkanja kmetijskih delavcev čim dalje bolj priporočajo gospodarjem, da morejo z manjšim številom delavcev zmagovati neizogibna opravila. Iz tega kratkega pregleda je razvidno, da investija društva v pospeševanje obdelovanja ljubljanskega barja niso le koristna Barjanom, ampak tudi sploh vsaki, ki se zanima.

Poboj Posestnikovega sina Jožefa Selana iz Notranjih gor so delavci Ignacij Sojer in Franc Mavseč iz Zunanjih gor napadla z vilami in kolom in ga težko poškodovala na glavi. Oba so zaprli.

Na Vrhniki se bo ustanovil gospodinjski tečaj, katerega za poskus vzpirajo deželni odbor.

Obrtna nadaljevalna šola v Mengšu. Okrajni komisar v Kamniku dr. Leopold Žužek je imenovan za zastopnika naučne uprave v šolskem odboru na novo ustanovljene obrtne nadaljevalne šole v Mengšu za funkcijsko dobo 1909 do vstetega 1911.

Prememba posesti. Okrajni sodnik dr. Viktor Ahazhizh v Novem mestu je kupil posestvo dedičev umrlega stotnika Lehmana v Novem mestu na javni dražbi za 21.000 K.

Za delniško podružnico „Prosveta“ so darovali vrli Metličani pri zadnjem predavanju o Slovenceh 15 K. Živel!

Iz Idrije. Kakor lansko leto prirede tudi letos idrijski fantje svoj fantovski ples in sicer v soboto, dne 23. januarja v pivnici pri „Črnem orlu“. Prireditel obeta biti med najboljšimi v predpustu. Že sedaj se vrše predpriprave. Dvorana bo krásno ozaljšana in dobro zakurjena. Torej vsi na fantovski ples!

V železniškem vozu umrl. 58 letni železovinar Jakob Messen iz Javornika je bil dalj časa v tukajšnji bolnišnici, kjer so mu odrezali roko. Ko se je v soboto vračal v spremstvu svoje žene domov, zadela ga je kap med potoma.

Nesreče v rudniku. Neštete nesreče, ki so se že zgodile v Trbovljah, so tembolj žalostne, ker so se zgodile po neprevidnosti ponesrečenov. Pred nekaj tedni je izvrstaval v jami kopač Ernest Čepelin pokazen strel (kar je strogo prepovedano); ko privrta do streliva, se to užge, in revež je ležal v krvi na tleh. Vendar so ga poslali že živca v Ljubljano, kjer se mu v bolnišnici obrača na bolje. Zgabil je pa eno oko. Pred par dnevi se je ista nesreča ponovila v kamnolomu, kjer sta enak strel s krampom izkopalava delavci J. Spende in A. Smolič. Vžgani strel je vrzel toliko kamenja v nju, da bode prvi težko okrevaj in tudi drugi je dobil nevarne rane. Najnesrečnejša noč je bila od 14 do 15. t. m. Pri enakem protipostavnem delu izvrstnega pokaznega streliva je ubilo na mesu delavca Martina Zaverla, doma iz Poljanske v litijem okraju. Zunaj jame sta prišla isto noč med premogove vozove (hunte) Jožef Stravs in Jožef Vozel, katerega so takoj prenesli v rudniško bolnišnico in je upali, da okrevata.

„Celjski Sokol“ si je izvolil sledeči odbor: Starosta: br. dr. Gvidon Serneo, podstarosta: br. Miloš Stibler, načelnik: br. Josip Smrtnik, blagajnik: br. Mirko Meglič, tajnik: br. Šandor Hrašovec, odborniki: bratje: dr. Janko Serneo, Fran Lončar, Anton Jager in Prostoplav Furlan, namestniki: bratje: Rud. Strmecki, Bruno Roter, in Maks Zabukovec, revizorja: brata Jos. Berk in I. Peterne, praporščak: br. P. Furlan, nam. br. B. Vltavski, delegatje za „S. S. Z.“ br. dr. J. Serneo, br. J. Smrtnik, br. M. Meglič, br. Bruno Roter, br. P. Furlan in br. A. Jager.

„Brežiški Sokol“ priredi na Svečnicu 2. februarja v „Narodnem domu“ v Brežicah veliki kostumni venček.

Zgini je kočar Jakob Pišek iz št. Petrina Medv. seluna Stajerskem. Pogrešajo ga že od 25. dec. 1908.

V Devinu priredi društvo „Ladija“ dne 31. januarja veselico s godbo, igro in plesom.

„Rokovnjači“ na Dunaju. Dne 7. februarja upriscori „Straša“ na Dunaju v „Češkem narodnem domu“ XV. Turnergasse 9 narodno igro s petjem „Rokovnjači“. Narodna zvest zavest zahteva od vsakega dunajskega Slovence, da poseti igro v avstrijski metropoli in podpira vsaj moralno napredek Slovencev na daljnem Dunaju. Na svidenje torej v „Češkem narodnem domu“ 7. februarja!

40letnica umetniškega delovanja je praznovala v soboto v Zagrebu tragedinja na ondnotnem gledališču gospa Marija Ružička-Stroazi, ki je znana tudi ljubljancem po svojih umetniških vrlinah.

15letni mrtilec. V Starih Banovih na Hrvaškem je 15letni Božo Medič ustrelil Stevo Mediča, ker je njegov sin ustrelil njegovega (Boževega) očeta.

Slovenci v Ameriki. V Claridge, Pa. se je ubil v rovu 23letni Franc Šusteršič iz Smihela pri Novem mestu. — V Winter Quartero, Utah, se je ponesrečil v rovu Franc Mivec iz St. Jurja pod Kumom na Dolenjskem. Umrli je vsled prevelike izgube krvi. — V Oat Hill, Cal. je zadola kap Lovrenca Petruša iz Vevodina (?) na Dolenjskem. Našli so ga že mrtvega.

Promet na električni cestni železnici. V letu 1908 se je vozilo po ljubljanski električni cestni železnici 1.020.744 oseb, to je med 8 obratnimi leti prvo, v katerem se je doseglo število vozečih se oseb en milijon. V prejšnjih letih prevozilo se jih vsaj 700.000 do 800.000.

Velika nesreča zaradi neprevidnosti rabe orožja. Včeraj popoldne se je v železnikovi železniški delavnici na Starem trgu št. 22 v II. nadstropju zgodila zaradi lahkomisljenega ravnanja s samokresom velika nesreča. Ko je med delom 19letni železniški pomočnik Fran Mohorič, rodom iz Kranja, pokazal slovdodji Alojziju Kinku samokres, v katerem so bile 4 patrone, je ta samokres izpraznil ter mu dal patrone s samokresom vred nazaj. Mohorič je nato dal tri svoji prijatelju Kavčiču, eno pa je dejal zopet v samokres ter z njim v svoji lahkomisljenosti pomiril v svojega tovariša, 22letnega železniškega pomočnika iz Metlike Rudolfa Kifnarja. Pri ti skrajni neprevidnosti se mu samokres sprožil ter je krogla zadela Kifnarja v čelo, ki se je takoj zgrudil mrtve na tla. Ker je imel v roki takrat baš železniški nož (knajp), se je pri padcu obrezal tako hudo, da je bila cela mlaka krvi okrog njega. Na lice mesta došla policijska komisija je odredila, da so ponesrečenca odpeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu, Mohoriča pa, ki se je bil tako ustrašil, da je hotel skočiti skozi okno, a so ga domači še pravočasno obdržali, so aretovali. Bil je ves iz sebe in je kakor blazen vpil, da naj mu dajo samokres, da bode še sebe ustrelil. Pred hišo se je bila zbrala velika množica ljudi, ki jo je skoraj poldrugo uro oblegala in se razšla že pozno potem, ko so mrtveca in Mohoriča odpeljali. Mohorič se bode zagovarjal pri o. kr. deželnem sodišču zaradi pregreška § 335. kaz. zak.

Karbolevo vodo je včeraj popil iz steklanice dveletni krojačev sinček Rafael Krušič, vsled česar je zadobil take notranje bolečine, da so ga morali z rešilnim vozom prepeljati v deželno bolnišnico.

Levo nogo zlomil si je pri padcu v Medvodah Jožef Klemenec. Prepeljali so ga v deželno bolnišnico.

Saje so se vmele snodi v dimniku v Tesarskih ulicah št. 3, katere sta pogasila policijski stražnik in delavec Jožef Pavšič.

Prepročena pot. Na kolodvoru službujoči nadstražnik Večerin je danes aretoval 19letnega Valentina Seljaka iz Zirovnice, kateri se je hotel izseliti v Ameriko, še predno je pokusil vojaški kruh. Oddali so ga deželnemu sodišču.

Vztrajen lovec. Ko je včeraj neki lovec prišel na Dolenjski kolodvor in že ni bilo časa psa spraviti v voz, ga je pustil zunaj. Ko je vlak odžvižgal, se je psu tako začelo skominiti po divjačini, da ni žel domov, marveč je spremljal vlak do Škofjice, kjer sta z gospodarjem zopet prišla skupaj in odšla nad zajce.

Delarsko gibanje. Včeraj se je s južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 70 Hrvatov in 10 Slovencev. V inmost je šlo 25, v Bregeno pa 70 Hrvatov.

Izgubljeno in najdeno. Hlapec Fran Matičič je izgubil denarnico, v kateri je imel 20 K denarja. — Gdč. Ljudmila Širnikova je izgubila niklast ščipalnik. — Zasebnica Helena Kovčičeva je izgubila denarnico s manjšo vsoto denarja.

Tedenaki izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 3. jan. do 9. januarja 1909. Število novorojenčev 13 (= 16 90%), mrtvo-rojenčev 3, umrlih 30 (= 39 00%), med njimi so umrli za jetiko 4, vsled mrtvouda 1, vsled nezgode 1,

vsled samomora 2, za različnimi boleznimi 22. Med njimi tujecev 5 (= 16 66%), in zavodov 16 (= 53 33%). Za infekcijskimi boleznimi je obbolelo in sicer: za ošpicami 9, za škrlatico 5 (4 pripeljani iz dežele v dež. bolnico), za vrtico 2, za egiptovsko ošeno bolelo 1, za ušenom 1.

Opezarjamo na današnji inserat domače tvrdke Karel Čamernik, Dunajska cesta št. 9, ki se peča s prodajo, posojevanjem koles ter s preimanjem vsakovrstnih popravil. Ker je tvrdka slovenska, jo toplo priporočamo.

Drobne novice.

— **Zadnji Obronovci.** Nezakonski sin pokojnega kralja Milana Kristić je več dni bival v Pešti. Te dni je skrivaj pobegnil v Pariz, ne da bi poravnal račun v hotelu, kjer je stanoval. Kristić je po svojem varuhu grofu Zichyju podedoval 40.000 kron, kateri znesek pa je v najkrajšem času zapravil. V tem času je bil tudi že v Belgradu, da bi tamkaj poskusil svojo srečo. A ker so mu povsodi pokazali vrata, je odšel iz Belgrada in sedaj se klati brez posla okrog po raznih kopališčih in živi kakor more, na tuje stroške.

— **Izgred častnikov v Stolnem Belgradu.** V hotelu „Kralj ogrski“ v Stolnem Belgradu so častniki Taby, Luby, Schmidt in grof Vay v gostilniškem lokalu streljali s revolverji. Nato so v kavarni „Casino“ napadli uradnika Weissa brez vsakega povoda in ga s sabljami pobili na tla. Weiss je bil težko ranjen na glavi. Kavararja, ki je Weissu priskočil na pomoč, so častniki takisto napadli in mu s sabljami zadali težko rano na roki. Isti častniki so z revolverji streljali tudi v palačo princa Alojzija Liechtensteina. Med prebivalstvom vlada silno razburjenje. Odredila se je stroga preiskava.

— **Turisti se pogrešajo.** Preteklo sredo so napravili župnik Riedl iz Schrobenausa na Bavarskem in dva druga duhovnika partijo na Wundelstein. Dosedaj se še niso vrnili. Domneva se, da so se ponesrečili. Najbrže jih je podsul kak snežni plaz.

— **Stavka klobučarjev.** V tovarnah klobukov v N. v. Jorku je danes stopilo v stavko 15.000 delavcev.

— **Železniška nesreča.** Pri Greenwood-Springs v Severni Ameriki sta dva cestna vlaka trčila drug ob drugega. Ubityh je bilo 21 potnikov, težkoranjenih pa 40.

Telefonska in brzojavna poročila.

Z dunajskega vseučilišča.

Dunaj, 19. januarja. Persekucija slov. dijaštva na Dunaju se nadaljuje. Rekursi, ki jih je vložilo onih 15 slovenskih akademikov, ki so bili 3. decembra l. l. povodom demonstracije za slov. vseučilišče pred parlamentom aretovani in obsojeni od dunajskega polic. ravnateljstva, so ostali brezuspešni. Včeraj se je vsem „demonstrantom“ objavila razsodba o. kr. nižjeavstr. namestništva, ki potrjuje krute obsodbe prve instance. Petnajst slov. akademikov je tedaj pred alternativno, da plačajo ali po 50 kron globe ali pa gredo po pet dni presede v zapor, samo zato, ker so pred parlamentom malo „živio“ vpili. Med slov. dijaštvom vlada upravičena ogorčenost na takim krutim postopanjem o. kr. nemško nacionalnih oblastnij.

Dunaj, 19. januarja. Protest slov. dijaštva proti postopanju rektorja dunajske univerze, ki je bil dal nabiti na črni deski znani žaleči razglas, v katerem pozivlja nemške pravnike, naj izpodrinejo slov. uradništvo iz okolišaj oeljske in mariborske okrožne sodnije, je imel vsaj delen uspeh. Včeraj je dal poklicati ravnatelj rektoratske pisarne dr. Blumauer, katerega zadene pri tej zadevi glavni del krivde, k sebi predsednika „Slovenije“, medicina Zalokarja in mu je naznanil, da se je rektor prostovoljno odločil, da dá odstraniti s črne deske omenjene razglase. Ni dvoma, da je na ta rektorjev prostovoljni sklep nemalo vplivala intervencija posl. Hribarja in dr. Ploja pri vodji naučnega ministva Kančeri, nič manj pa prostotne resolucije ljubljanskega ljudskega shoda in kranjskega deželnega zbora.

Protí Axmannovemu predlogu.

Dunaj 19. januarja. Češki klerikalci vložijo nujni predlog, v katerem pozivajo vlado, naj ne predloži cesarju v sankcijo Axmannovega predloga.

Umaknenje ogrske volilne reforme?

Dunaj 19. januarja. Ogrski minister notranjih del grof Andrássy je snoči donjdel semkaj. Danes ga je sprejel cesar v posebni avdienci. Popoldne bo konferral s ministrom Aehrenthalom, na kar se vrne v Pešto. Kakor se govori, je avdiencia

pri cesarju veljala vprašanje, da se volilna reforma za ogrski državni zbor odstavi z dnevnega reda.

Odlikovanje.

Dunaj, 19. januarja. Dvorni svetnik Vladimir baron Pražak je stopil v pokoj. Cesar ga je pri tej priliki odlikoval s komturnim križcem Fran Josipovega reda z zvezdo.

„Veleizdajalci“ na Hrvaškem.

Zagreb, 19. januarja. V četrtak pojdejo hrvaški delegatje na skupni državni zbor v Budimpešto. Prva bitka bo v odseku, kjer se bo razpravljalo o zahtevanju zagrebškega sodišča, naj se radi „veleizdajstva“ dovoli sodno preganjanje poslancev Pribečevića in tovarišev.

Zagreb, 19. januarja. Obtožnica proti sroškom „veleizdajalcem“ je na javnost napravila vse drugačen vtisk, nego je pričakovala Rauchova vlada. Obtožnica je sestavljena čisto v duhu — dr. Franka. Inkriminirano je vsako obilježje srbstva. Kot veleizdajstvo se proglašajo vse to, kar je S. bom garantirano po zakonu, vse, s čimer se posvedočuje srbska narodnost. Faktičnih dokazov pa ni nobenih, ne za revolucionarno gibanje med Srbi ne za kako zaroto. Obtožnica imenuje tudi ime bivšega bana grofa Khuen. Službeni organi razširjajo obtožnico v tsoh izvodih po vseh krajih, da bi ljudstvo nahajskali zoper Srbe. Toda Hrvatje čutijo, da se s to obtožnico pripravlja atentat na hrvaško avtonomijo. Kakor se čuje, utegne imeti ta nevarna obtožnica jako realno posledico, da se bo namreč koalicijski dogovorila z drugimi opozicijskimi strankami vsehvišji socijalista na skupni boj zoper sedanji sistem.

Cesar v Budimpešti.

Budimpešta, 19. januarja. Cesar pride semkaj 27. ali 28. januarja in ostane tu več dni.

O avstro-turškem sporazumu.

Berolin 19. januarja. „Vossische Zeitung“ javlja iz Carigrada, da je v protokolu, sklenjenem med poslaniškom Pallavicinijem in turško vlado, zabeležena zahteva, da mora Avstro-Ogrska odškodnino 2 1/2 turških fanqov izplačati na enkrat.

Nova srbska nota na velesile.

Berolin 19. januarja. „Vossische Zeitung“ poroča, da bo srbsko ministarstvo zunanjih del razposlalo novo noto na velesile, v kateri se bo znova pojasnilo srbsko stališče ter zahtevalo garancije za samostojnost in svobodni razvitek Srbije in Črne gore. Obenem bo srbska vlada zahtevala, da Avstro-Ogrska odstopi Srbiji in Črni gori del bosanskega ozemlja, in sicer pottom mejne regulacije.

Svila za neveste

od 1 K 35 vin. meter naprej v vseh barvah. Franko in že oearljeno se pošilja na dom. Bogata izbira vzorcev se pošlje s prvo pošto. **Tovarna za svilu Hennenberg, Zürich.** 3 131-1

Žitne cene v Budimpešti.

Dne 19. januarja 1909

Termin

Pšenica za april 1909	za 50 kg K 12.61
Pšenica za oktober 1909	za 50 kg K 11.81
Rž za april	za 50 kg K 10.03
Koruzza za maj	za 50 kg K 7.26
Oves za april	za 50 kg K 8.51

Effektiv.

5 vin. višje.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 506. Srednji aritmetični tlak 767

Januarja	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v C°	Vetrovi	Nebe
18.	9. zv.	742.2	-4.5	sr sever	jasno
19	7. zj.	739.7	-7.4	sr. svzh.	
.	2. pop.	737.8	0.0	sr. svzhod	oblačno

Srednja včerašnja temperatura 4.0, norm. - 2.4. Padavina v 24 urah 0.0 mm.

Zahvala.

Za srčno sočutje med boleznijo in ob smrti iskreno ljubljene našega soproga, oziroma očeta, starega očeta in brata, gospoda

Antona Rebek

o. kr. davčnega viš. nadzornika v pokoju

dalje za častno spremstvo na poslednje počivališče umrlega izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem in znanem ter drugim udeležnikom tukaj v Ljubljani in Škofji Loki najsrčnejšo zahvalo. Zlasti se zahvalujemo zdravnikom gg. dr. Dmetru vit Bleiweis-Trstenškemu in dr. Andreju Lisjaku, ki sta za boleznijo pokojniku skrbno stala na stran.

Srčna hvala vsem!

V Ljubljani, 18. jan. 1909.

Žalujoči ostali.

Ustanovljena
leta 1854.

Prva domača slovenska pivovarna

Telefon
št. 210.

priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje izbrano

G. AUER^{jevih} dedičev

Ljubljana Wolfove ulice št. 12 Ljubljana

marčno pivo

v sodcih in steklenicah.

Zastopnik

z večletno prakso, dobro vpeljan po Gorenjskem, Koroškem in Primorskem, z gotovimi odjemalci, želi prenesti svoje sedanje mesto. 318-1
Blagohotne ponudbe pod „Zastopnik“ pošto ležeče Gorica.

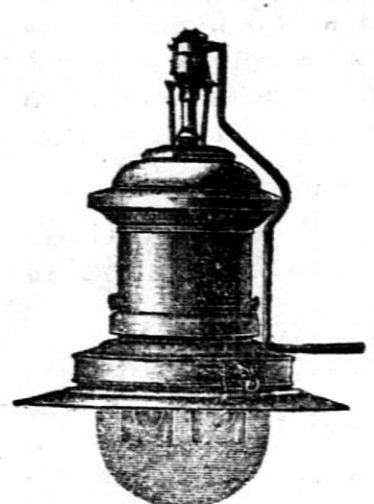
Izjava.

Podpisani izjavljam, da nisem plačnik za dolgove svoje žene **Ivane Erjavec**, kakor tudi ne prevzamam za njo nikakih obveznosti, ki jih napravljajo brez moje vednosti. 162

Anton Erjavec

posestnik v Srednji Kasornji št. 37.

Čudež razsvetljave!

Wolframovo
svetiljko

edino na svetu, ki gori brez sence. Za 600 sveč moči, za tvornice, trgovine, pisarne, za razsvetljavo dvorišč in hlevov. Liter špirta za 13 ur. Popolnoma brez nevarnosti in brez duha. Cena K 60.—. Razpošilja se samo, ako se pošlje denar naprej. Edina prodaja na lasten račun se ob visokem popustu odda na vsakem kraju. 317
Maks Pinkus, Dunaj II., Taborstrasse 22.
Generalna zaloga Graetzinove luči.

Proti žlezam, škrofljem

malokrvnosti, angli. bolezni, kožnim izpuščajem, vratnim, pljučnim boleznim, duševnemu in oslovskemu kašlju, revmatizmu, protinu, za ojačenje malokrvnih, slabotnih, v razvitku in pri učenju zaostalih otrok priporočam zdravljenje z 3580 11

Lahusena ribjim oljem

„Jodela“

Najboljše, najuspešnejše, najprijetnejše ribje olje. Se lahko zauživa in prenaša. Najbolji čas za zdravljenje z njim od avgusta do maja. Kupujte samo originalni zavitek K 3-50 in 7- s pat. varstvenim imenom „Jodela“. Vse drugo zavrnite kot ne- pristno.

Edini izdelovalec lekarnar **Willem Lahusen v Bremenu**. — Vedno sveže v vseh lekarnah v Ljubljani.

Za šport
in promet.

Zaloga koles

Puch, (Styria), Globus, Regent in drugih specialnih znamk ter posameznih delov.

Izposojevanje koles
prejem koles za emajliranje, poniklanje ter popravila
solidno in ceno. 360-1

Karel Čamernik

Ljubljana, Dunajska cesta št. 9.

mesečna soba

se takoj odda.

Kje, pove uprav. „Slov. Naroda“.

Pletilni stroj

št. 11, dobro ohranjen, z odjemalci, se cenó prodá. 310-1
Poizve se na Dunajski cesti 29, II. nadstropje.

Stanovanja

se oddajo za februarjev termin na Sv. Jakoba trgu št. 4 v Virantovi hiši 309 1

Žive ribe iz sladkih voda.

Kupci in prodajalci za žive ribe iz sladkih voda se iščejo. 244-3
Ponudniki naj se obrnejo pod „A. P. 2702“ na naslov **Hassenstein & Vogler (Jaulus & Co.) v Budapešti**.

Opr. št. A 125/8/5.

Oklic,

s katerim se sklicujejo zapuščinski upniki.

K. c. kr. okrajnemu sodišču v Logatcu, oddelek I.

naj vsi tisti, katerim gre kot upnikom kaka terjatev do zapuščine dne 9. decembra 1908 umrlega **Jožeta Korčiča**, posestnika iz **Hotedršice št. 1** nezapustivšega nobene naredbe poslednje volje, pridejo zaradi napovedi in dokaza svojih zahtev

dne 30. januarja 1909 dopoldne ob 9 uri,

ali pa naj do tega časa vložijo pismo svojo prošnjo, ker ne bi sicer imeli upniki do te zapuščine, če bi vsled plačila napovedanih terjatev pošla, nikake nadaljnjše pravice, razen v kolikor jim pristojna kaka zastavna pravica.

C. kr. okrajno sodišče v Logatcu, oddelek I.
dne 5. januarja 1909.

G. kr. svetiljke

državne železnice.

Izveček iz voznega reda.

Veljaven od 1. oktobra 1908 leta.

Odhod iz Ljubljane juž. žel.:

7:05 zjutraj. Osebn. vlak v smeri: Tržič, Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorica, d. ž., Žittrst, c. kr. drž. žel., Beljak čez Podrožico, Celovec, Praga.

7:07 utraj. Osebn. vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

8:26 predpoldne. Osebn. vlak v smeri: Jesenice, Beljak, (čez Podrožico) Celovec, Praga.

11:23 predpoldne. Osebn. vlak v smeri: Tržič, Jesenice, Trbiž, Beljak juž. žel., Gorica drž. žel., Trst drž. žel., Beljak, (čez Podrožico) Celovec.

1:05 popoldne. Osebn. vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

3:45 popoldne. Osebn. vlak v smeri: Tržič, Jesenice, Trbiž, Beljak juž. žel., Gorica drž. žel., Trst drž. žel., Beljak, (čez Podrožico) Celovec, Praga.

7:10 zvečer. Osebn. vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.

7:35 zvečer. Osebn. vlak v smeri: Tržič, Jesenice, Trbiž, Beljak, (čez Podrožico) Celovec, Praga.

9:40 ponoči. Osebn. vlak v smeri: Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorica drž. žel., Trst drž. žel., Beljak juž. žel., (čez Podrožico).

Odhod iz Ljubljane drž. kolodvor:

7:28 zjutraj. Osebn. vlak v Kamnik.

8:05 popoldne. Osebn. vlak v Kamnik.

7:10 zvečer. Osebn. vlak v Kamnik.

9:50 ponoči. Osebn. vlak v Kamnik. (Samo ob nedeljah in praznikih do 31. oktobra.)

Prihod v Ljubljano juž. žel.:

6:56 zjutraj. Osebn. vlak iz Beljaka juž. žel., Trbiž, Jesenice, Gorice, Trsta, Tržiča.

8:34 zjutraj. Osebn. vlak iz Kočevja, Straže, Toplice, Rudolfovega, Grosuplje.

11:22 predpoldne. Osebn. vlak iz Praga, Celovca, Beljaka juž. žel., čez Podrožico in Trbiž, Gorice drž. žel., Jesenice, Tržiča.

2:32 popoldne. Osebn. vlak iz Kočevja, Straže, Toplice, Rudolfovega, Grosuplje.

4:13 popoldne. Osebn. vlak iz Beljaka juž. žel., Trbiž, Celovca, Beljaka (čez Podrožico) Gorice drž. žel., Trsta drž. žel., Jesenice, Tržiča.

6:50 zvečer. Osebn. vlak iz Praga, Celovca, Beljaka (čez Podrožico) Jesenice.

8:37 zvečer. Osebn. vlak iz Kočevja, Straže, Toplice, Rudolfovega, Grosuplje.

9:45 zvečer. Osebn. vlak iz Beljaka juž. žel., Trbiž, Celovca, Beljaka (čez Podrožico) Trsta drž. žel., Gorice drž. žel., Jesenice, Tržiča.

11:50 ponoči. Osebn. vlak iz Trbiža, Celovca, Beljaka (čez Podrožico) Trsta drž. žel., Gorice drž. žel., Jesenice.

Prihod v Ljubljano drž. kolodvor:

6:46 zjutraj. Osebn. vlak iz Kamnika.

10:59 predpoldne. Osebn. vlak iz Kamnika.

6:10 zvečer. Osebn. vlak iz Kamnika.

9:59 ponoči. Osebn. vlak iz Kamnika. (Samo ob nedeljah in praznikih do 31. oktobra.)

(Odhodi in prihodi so označeni v srednji evropskem času.)

C. kr. razvatojstvo državnih železnic v Trstu.

Učenca

za tapetniško stroko sprejme takoj **Friderik Pečina**, tapetnik v Ljubljani, Šelenburgove ulice 6. 32-1

Mladenič

inteligenten in poraben, išče službo. Sprejme vsako delo. 311-1
Naslov pove upravništvo „Slov. Naroda“.

Popolnoma

nov kostum

„Španjolka“ se prodá za 40 K. Ponudbe pod „Španjolka“, poštno ležeče Ljubljana. 290-2

Spreten trezen

mašinist

izkušen ključavničar, se sprejme. Ponudbe na upravništvo „Slov. Naroda“. 295-3

Kupim

železno blagajno

srednje velikosti. 296-2
Ponudbe blagovolijo naj se pošljati s ceno na upravništvo tega lista.

Vinske sode

nekaj skoro novih, dobrih in močnih, približno od 600, 700, 1500 do 2000 l prodá po nizki ceni 218-3

FRAN CASCIO

Šelenburgove ulice št. 6.

Vsakovrstne krasne

razglednice

posebno primerne za šaljivo pošto pri različnih društvenih priredbah

se napredaj po izredno znižani ceni

„Narodni knjigarni“
Jurčičev trg.

Prodajalke

spretno v manufakturni stroki sprejme

A. Bole v Postojni.

Gostilna

„Pri Bobenčku“ na Glincah z novo urejenimi prostori, acetylenom razsvetljavo in lepim vrtom s kono sijo vred se odda zaradi bolezni, takoj ali pozneje v najem.

Istotam se odda tudi prodajalnice, več stanovanj in delavnic

Več se izve na Glincah št. 408-3 pri Ljubljani.

Trgovina na drobno

Franc Ksav. Souvar

je združena do otvoritve novega lokala z detajlno trgovino v Pleiševski hiši
Mestni trg št. 24.

Oklic

s katerim se sklicujejo sodišču neznani dediči.

C. kr. okrajno sodišče v Logatcu naznanja, da je umrl dne 28. septembra 1908 **Andrej Rupnik**, bivši posestnik v Hotedršici, sin Jurja Urše Rupnik roj. A. Breht, doma iz Potoka, ne zapustivši nikake poslednje volje.

Ker je temu sodišču neznan, ali in katerim osebam gre do njegove zapuščine kaka dedinska pravica, se pozivljajo vsi tisti, kateri nameravajo iz kateregakoli pravnega naslova zahtevati zapuščino zase, naj napovedo svojo dedinsko pravico v enem letu od spodaj imenovanega dne pri podpisani sodišču in se zglase, izkazavši svojo pravico za dediče, ker bi se sicer zapuščina, kateri se je med tem postavil za skrbnika gospod Janez Semrov, posestnik iz Hotedršice, obravnavala z onimi, ki se zglase za dediče in izberejo naslov svoje dedinske pravice ter se jim prisodila, dočim bi zasegla nastopljivi del zapuščine, ali če bi se nihče ne zglasil za dediča, celo zapuščino država kot brezdedščino.

C. kr. okrajno sodišče v Logatcu oddelek I.
dne 9. januarja 1909.

Domača elektrotehniška obrt

Ljubljana **FR. SAX** Grašiče 17

elektrotehnik.

Pohište me, ako
je vaš elektrikli
obrat moten.

Vljudno javljam, da sem otvoril elektroinštalacijsko obrt ter se slav. občinstvu v mestu in na deželi priporočam za uvajanje vsakovrstnih signalnih in varnostnih električnih naprav, kot hišnih zvoncov, budilke, telefonov itd. Vpeljujem in preskušujem stroje, ki jih imajo odvodno možnost na znanstveni podlagi. Izvršujem tudi druga v mojo stroko spadajoča cenjena naročila. Postregel bom vedno in točno.

Z velespoštovanjem

Fr. Sax.

284-2

Stavbišče

obstoječe iz gozda, njiv in travnikov, s hišo in gospodarskim poslopjem, pripravno za celjskega voznika, se prodá.

Več pove **Fran Petschuch** v Celju. 225-3

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Podružnica v Spiljetu.

Podružnica v Celovcu.

Podružnica v Trstu.

Del. glavnica K 3.000.000.

Stritarjevo ulice št. 2.

Rezervni fond K 300.000.

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.